

Paul Kuypers over 'Radicaal kiezen voor opbouwwerk': "Het dwingt beroepsgenoten (...) in alle scherpste hun eigen positie te bepalen. Het laat niemand in de wereld van het opbouwwerk met rust". Lezen!

Rabin Gangabin vraagt zich in zijn column af waarom Surinaamse auteurs minder worden opgehemeld dan andere allochtone schrijvers.

*Op internet woedt een discussie over de verkoop van huurwoningen, door het ministerie van VROM in gang gezet. Reageren?
www.vrom.nl/verkoop huurwoningen/.*

Ten geleide

Colofon

MO/Samenlevingsopbouw is een vakblad van, voor en over de samenlevings- en opbouwpraktijk. Het verschijnt tenminste acht maal per jaar.

Samenstelling en redactie: Fenny Gerrits (eindredactie).

Ed Kooger, Wil van de Leur, Chris Veldhuysen en Kees Stuurup.

Administratieve ondersteuning: Patty Schellekens en John Struiken.

Cartoon pag.13: Marnix Rueb

Foto/illustratie omslag:

LCO

Vormgeving/DTP: John Struiken

Druk: Stimio Meteren.

Abonnementen:

De jaarabonnementsprijs bedraagt f82,50 voor het eerste en f75,- voor het tweede en verdere abonnementen. Losse nummers kosten f 15,- (Prijzen exclusief portokosten.)

Opzegging van abonnementen dient schriftelijk vóór 1 december te geschieden.

ISSN:0929-2187.

Redactie en administratie:

Prinsegracht 51,
2512 EX Den Haag,
Telefoon: 070-380 4431,
faxnummer: 070- 380 9973.

E-mail Internet:

mo@opbouwwerk.nl

Advertentie tarieven zijn op aanvraag verkrijgbaar.
Kopijsluitingsdatum volgende nr.: 1-12-'01

Ten geleide

In deze editie vindt u weer een interessante mix van diverse onderwerpen. We openen met een artikel over Buurt Beheer Bedrijven, dat in het kader van de LCO-inzet voor het landelijk Netwerk Buurtbeheerbedrijven is geschreven. De column is van de hand van Dr. Ir. Rabin Gangabin, die ook (eenmalig) de rubriek Kiosk voor z'n rekening neemt, vanwege afwezigheid van Jos van Meeuwen. In Den Bosch werd het boekje 'Radicaal kiezen voor opbouwwerk' gepresenteerd, geschreven door Piet Willems. Een absolute aanrader voor de beroepsgroep! En via Gerwine Wuring doet LAMIGO weer van zich spreken in samenwerking met SME Milieu Adviseurs. Veel leesplezier!

Inhoudsopgave

✓ Buurtdiensten als bedrijf in Nederland, Fenny Gerrits	4
Column, Rabin Gangabin	7
Advertentie	8
Vraag en aanbod woningen matcht niet volgens vastgoedmarkt	9
Nieuwsbrief Verkoop Huurwoningen	11
NOVIB	12
Cartoon, Marnix Rueb	13
Cursus mediation in de wijk	14
Aankondiging VIBOSO	14
Participatie allochtonen VJI	15
Landelijke informatietelefoon FONA	15
KIOSK, Rabin Gangabin	16
Milieu- en opbouwwerkers vinden elkaar in de wijk, Gerwine Wuring	19
Radicaal kiezen voor opbouwwerk	22
Stad en Land, Fenny Gerrits	25
Panel Toetsing Buurt-, Wijk- en Dorpskranten: Toetsingsronde 2002 van start	28

Buurtdiensten als bedrijf in

Door Fenny Gerrits

Hoe kunnen buurtdiensten de samenwerking tussen lokale ontwikkeling en het creëren van werkgelegenheid stimuleren? Aldus luidde de vraagstelling van de conferentie:

'Buurtdiensten als hefboom voor werkgelegenheid en lokale ontwikkeling', te Luik, op 18 oktober 2001. Het onderstaande artikel is een bewerking van de aldaar uitgesproken tekst namens het Landelijk Netwerk Buurtbeheerbedrijven.

Begin jaren zeventig kwam onder invloed van de inmiddels zeer gestegen welvaart de Stadsvernieuwing op gang. Het nationale huizenbezit was zeer verouderd en in allerlei buurten en wijken sloeg de verpaupering toe. Nederland was toe aan een massale inspanning om de woningvoorraad 'up to date' te brengen met de inmiddels veel hogere eisen die werden gesteld aan het wonen, en die ook voor grote groepen Nederlanders betaalbaar waren geworden. Uit onderzoek bleek dat er een sterk verband bestond tussen het materiele proces van verwaarlozing, veroudering, achterstallig onderhoud en een sociaal proces van vreemding, desintegratie en verpaupering. In de stadsvernieuwing komen dan ook twee met elkaar verweven processen samen: Een verbouwproces, waarin de woon- en leefomstandigheden materieel verbeterd worden en een opbouwproces, waarin de mensen weer greep krijgen op wat er in hun buurt gebeurt. Planning, in de betekenis van organisatie, afstemming en besluitvorming is noodzakelijk om de twee processen een kans te geven. In de buurten en wijken waar de Stadsvernieuwing op gang kwam waren het de bewoners die zich profileerden als motor van het proces. De bewoners organiseerden zich, met steun van opbouwwerk in diverse

DE Klussendienst
voor ouderen en gehandicapten

In heel Maastricht kunnen ouderen (65+) en gehandicapten beroep doen op de 'Klussendienst', een service van de gemeente via de vijf buurtbeheerbedrijven. De klussendienst voert deze klussen uit tegen een kleine vergoeding. Het gaat om werkzaamheden die u gewond was zelf te doen, maar die u om gezondheidsredenen niet meer kunt doen. Of om klusjes waarmee u uw familie of buren niet wilt of kunt belasten.

In deze folder vindt u informatie over de klussen die u door de klussendienst kan laten uitvoeren.

bewonersorganisaties, waarvan vele nog steeds bestaan. In de bewonersorganisatie organiseerden zich bewoners en andere gebruikers van de wijk om tegenspel te bieden aan de gemeente en om hun stempel te drukken op de buurtvernieuwing. Na het nemen van het initiatief en het afwenden van de dreiging staat de organisatie voor een paar taken tegelijkertijd: de interne opbouw, steunverwerving, mobilisering en het onderhouden van contact met de achterban. Zodra de buurtorganisatie intern de zaken goed op orde heeft, voldoende steun heeft bij de omgeving en weet wat er bij de achterban speelt, kan de confrontatie worden aangegaan met de tegenpartij. Hierin kan de buurtorganisatie verschillende strategieën volgen.

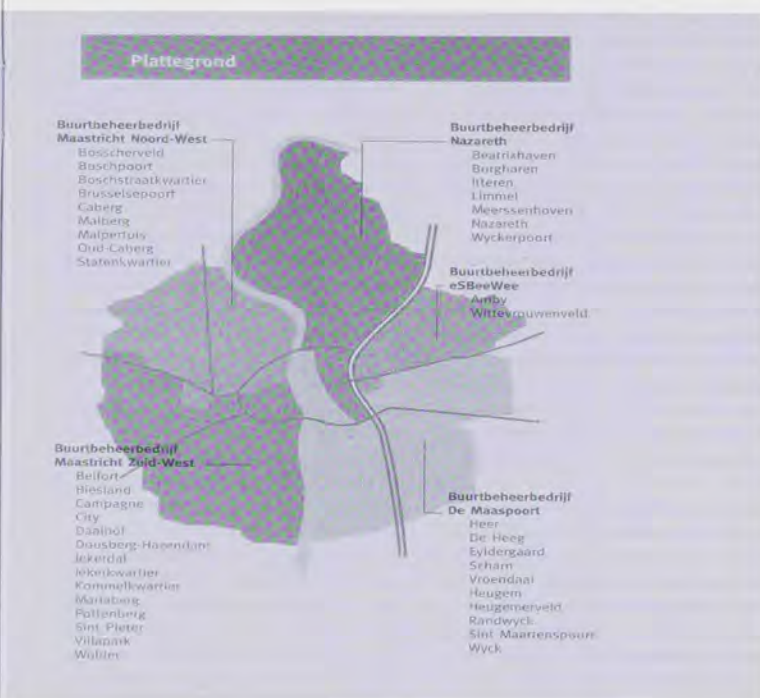
- **Controlestrategie.** Het strategisch vermogen van de buurtorganisatie is een belangrijke factor voor succes. Volgens de controlestrategie beperkt de buurtorganisatie zich tot het controleren van de

tegenpartij. Hiermee maakt de buurtorganisatie geen vuile handen en voorkomt ze de beschuldiging van heulen met de vijand. De buurtorganisatie treedt op als waakhond en controleert of toezeggingen worden nagekomen. Situaties van besluiteloosheid, veel voorkomend bij buurtvernieuwing, kunnen zo worden voorkomen. Deze strategie ligt voor de hand, wanneer er veel wantrouwen in de buurt ten opzichte van de overheid bestaat.

- **Onderhandelingstrategie.** De buurtorganisatie kan ook overgaan tot onderhandeling. De buurtorganisatie onderhandelt dan met de tegenpartij over strijdpunten in de buurtvernieuwing. Hierdoor kunnen deelsuccessen aan de achterban worden gepresenteerd. Om te kunnen onderhandelen heeft de buurtorganisatie machtsmiddelen nodig. De onderhandelingstrategie past, wanneer er enig vertrouwen in de buurt bestaat dat de tegenpartij bereid zal zijn concessies te doen.

Nederland

- Coöperatiestrategie. Nog een stap verder en de buurtorganisatie kiest voor een opstelling, waarbij ze medeverantwoordelijk is voor de plannen voor buurtvernieuwing. De marges mogen dan niet te smal zijn. De overheid juicht een dergelijke coöperatieve instelling van de buurtorganisatie meestal toe. Voor de achterban kan de herkenbaarheid van de buurtorganisatie een flinke deuk krijgen. Deze strategie zal alleen gekozen worden, wanneer er behoorlijk wat vertrouwen bestaat in de buurt ten opzichte van de overheid.
- **Zelfbeheer.** Tenslotte, volgens de strategie van zelfbeheer maakt de buurtorganisatie zelf plannen en voert de regie bij de uitvoering daarvan. De bewoners zoeken hun eigen weg, eventueel met behulp van hun eigen deskundigen. Ze laten zich zo min mogelijk gelegen liggen aan tegenpartijen. Deze strategie kan alleen gekozen worden, wanneer het zelfvertrouwen groot is en de institutionele

belemmeringen klein.*
Territoriaal werken betekende in de stadsvernieuwing het effectief versterken van de mondigheid van buurtbewoners. In vele steden sloeg de machtsbalans ten gunste van de bewoners om: huurverhogingen bleven binnen de perken en de buurt werd naar hun wensen ingericht. Deze omslag was mede te danken aan de sociaalorganisatorische, educatieve, logistieke en strategische steun vanuit het opbouwwerk. Deze omslag vormt de grondslag van de huidige wijkgerichte interesse van Nederlandse bestuurders.

Sociale Vernieuwing

In 1989 werd het begrip 'Sociale vernieuwing' geïntroduceerd in een Rotterdamse raadsvergadering. In een periode van economische neergang die eind jaren zeventig inzette en culmineerde in de crisis van 1981 was er door de overheden (landelijk en lokaal) veel bezuinigd op de sociale infra-

structuur in de steden. Ook was sprake van een forse werkloosheid, aan het begin van de tachtiger jaren stond deze op een hoogtepunt. Onder invloed van deze omstandigheden was de relatie van de overheid met de burgers in de wijken op een dieptepunt aangeland. Er werd niet in geïnvesteerd. Na 1989 echter, vormde het beleidsconcept 'Sociale vernieuwing' een belangrijke inspiratiebron die niet tot het Rotterdamse beperkt bleef. De Nederlands regering, met toenmalig minister van Binnenlandse Zaken, Mw. Ien Dales voorop adopteerde dit gedachtegoed en stelde een commissie in die ten doel had praktische (lokale) uitwerkingen te vertalen in algemene aanbevelingen voor (alle) lokale bestuurders. De grote lijn van de Nederlandse Sociale vernieuwing is het in balans brengen van de (inmiddels zichtbare) economische vooruitgang met de (door desinvestering achtergebleven) sociale ontwikkeling. Voor problemen van allerlei aard, op ieder denkbaar sociaal gebied moest worden gezocht naar een zogenaamde 'integrale' beleidsmatige oplossing. Geen schotjes meer tussen verschillende overheidsdiensten, maar samenwerking tussen verschillende sectoren binnen het bestuur en binnen de maatschappij.

In het kader van de Sociale Vernieuwing wordt duidelijk een poging gedaan burgers ervan te doordringen dat ze zelf de hoofdrol moeten spelen in sociale ontwikkeling. Om het voor burgers mogelijk te maken zelf initiatieven te nemen moest er echter wel iets veranderen in het lokale bestuur. Die verandering, door sommigen zelfs een 'Copernicaanse omwenteling' genoemd, behelste het toegankelijker maken van gemeentelijke voorzieningen en meer communicatie tussen overheid en wijkbewoners. Voor allerhande sociale problemen moest op maat een oplossing worden gevonden, op lokaal- of wijkniveau. Achteraf bezien, zo blijkt uit (eigen) periodiek onderzoek van een selectie van circa 45 programmakkoorden, uit evenveel steden, dat 'buurtbeheer' als belangrijkste concretisering kan worden aangemerkt van het concept 'Sociale Vernieuwing'. In het Buurtbeheer werken bewoners samen met gemeente, woningbouwcorporaties en wel-

zijsinstellingen om de leefbaarheid van hun eigen wijk te vergroten. Er zijn vier facetten die de agenda's van het overleg uitmaken: de materiele kwaliteit van de woningen en de woonomgeving (fysiektechnisch), het gebruik van woningen en woonomgeving in relatie tot de behoeften van de bewoners (functionaliteit), de sociale kwaliteit van woningen en woonomgeving oftewel de leefbaarheid (sociale kwaliteit) en het financiële domein.

Vanaf 1990 krijgen de reeds bestaande buurtbeheerplatforms nieuwe impulsen tot ontwikkeling. In 1994 nemen vele (andere) gemeentebesturen zich na de verkiezingen voor om via de instelling van een platform van 'wijk- of buurtbeheer' te communiceren met de bewoners op wijkniveau. En in 1998 is dit instituut in allerlei soorten en varianten niet meer weg te denken uit het instrumentarium van het lokale bestuur. Sociale Vernieuwing is vanaf 1994 omgedoopt tot 'Bestuurlijke vernieuwing' en geleidelijk aan mondt deze uit in de beleidsterm 'Grote Stedenbeleid'. In de achterstandswijken van de grote steden van Nederland (25) wordt met name geïnvesteerd in nieuwe oplossingen voor de ontstane problemen door de rijksoverheid. De aldaar ontwikkelde 'oplossingen' worden vervolgens beschikbaar gemaakt voor alle andere gemeenten.

Werkgelegenheid

'In the midst of crisis' (rond 1981) bereikt de werkloosheid in Nederland een triest hoogtepunt. In 1990 wordt door de rijksoverheid (in het kader van de Sociale Vernieuwing) een regeling geïntroduceerd waarmee het mogelijk is om uitkeringsgelden te benutten voor het scheppen van werkgelegenheid: de Banenpoolregeling. In eerste instantie blijft de werking van dit instrument beperkt tot de grotere steden, naarmate de tijd vordert kan iedere gemeente naar rato van de omvang van het werkloosheidsprobleem 'Banenpoolers' inschakelen. Die inschakeling is dan sterk beperkt tot een aantal terreinen en tot 'additioneel werk'. De minister van Sociale Zaken bepaalt de terreinen waarop mag worden ingezet en past het criterium van 'additionaliteit' toe. Gemeenten met veel werklozen en dus ook recht op veel banenpoolers gaan zelf creatief aan de slag met het vormgeven van deze additionele banen. 'Additioneel werk' betekent in deze context dat het werk dat via uitkeringsgelden wordt gefinancierd niet mag concurreren met bedrijfsmatige arbeid van 'echte' bedrijven en instellingen. Dit betekent dat additioneel werk al gauw werk wordt dat 'anders blijft liggen' omdat er geen budget bestaat om

dit werk regulier te laten verrichten, vooral op het terrein van de (persoonlijke) dienstverlening.

In de beginjaren van de Banenpoolregeling werd er veel gediscussieerd over het gehalte van deze banen. De vraag of het rechtvaardig is om mensen op zich zeer volwaardig werk te laten doen, maar ze hiervoor vrij kàrig te belonen werd veelvuldig gesteld. Hierbij moet niet worden vergeten dat dankzij de economische crisis in de tachtiger jaren de dienstverlening van gemeenten geweldig was beperkt, vanwege de noodzaak tot forse bezuinigingen. In de jaren negentig zien we dat veel van dat 'verdwenen' reguliere werk door banenpoolers, en werkers in andere (latere) vormen van gesubsidieerde arbeid wordt opgeknapt tegen een veel lagere beloning (uitkering plus een bescheiden toeslag). Op dit moment wordt er in beleidskringen weer gediscussieerd over het nut van 'gesubsidieerde' arbeid tegen de achtergrond van de gunstige economische ontwikkeling van de laatste jaren die in de ogen van de critici tot de vorming van (nog) meer 'echte' banen had moeten leiden.

Buurt Beheer Bedrijven

In het begin van de jaren negentig leidde het bovengeschetste kader van Sociale Vernieuwing en de wetgeving rond instelling van de banenpools een interessante combinatiemogelijkheid op. Vanaf 1992 gingen in een zestal steden naar Frans voorbeeld zogenaamde Regies de Quartier oftewel Buurtbeheerbedrijven van start. Het initiatief in Nederland om deze in Frankrijk zeer succesvolle formule over te brengen naar een aantal Nederlandse grote steden kwam uit de hoek van de volkshuisvesting: de Stichting Experimenten Volkshuisvesting. De formule sloeg aan en werd in bepaalde gemeenten wel zeer koesterend omarmd. Met name Maastricht is van meet af aan de stad geweest waar de buurtbeheerbedrijven floreerden en in meerdere wijken werden opgericht.

Aan het einde van de jaren negentig zijn er een kleine 200 Buurtbeheerbedrijven te vinden in Nederland, waarbij moet worden aangekend dat organisatievorm en financieringswijze sterk kunnen verschillen onderling. Het Nederlandse Buurtbeheerbedrijf bestaat NIET. In tegenstelling tot bijvoorbeeld Frankrijk en Wallonie, waar specifieke wetgeving bestaat ten aanzien van de vormgeving van buurtbeheerbedrijven, kennen wij dat in Nederland niet. In Nederland is het Buurtbeheerbedrijf een invulling die op lokaal niveau is ontwikkeld met gebruikma-

king van het landelijk wettelijk kader inzake gesubsidieerd werk en de door Sociale Vernieuwing in gang gezette wijkgerichte benadering van het lokale bestuur inzake achterstandsbeleid.

Op basis van de bovengeschetste inbedding van de buurtbeheerbedrijven in Nederland kunnen we stellen dat de bedrijfsmatige aanpak van buurtbeheer het probleem van werkloosheid in tal van wijken heeft helpen oplossen en dat de reeds bestaande sociale cohesie erdoor is versterkt en verdiept. Om de vraag van deze workshop te beantwoorden: Hoe kunnen buurtdiensten de wisselwerking tussen lokale ontwikkeling en het creëren van werkgelegenheid stimuleren? Voor Nederland geldt dat de buurtdiensten een verdieping vormen van het contact tussen bewoners en wijkorganisatie, waarbij zeer intensief wordt samengewerkt met gemeentelijke diensten, woningbouwcorporatie, opbouwwerk en gemeentelijk bestuur. De buurtdiensten verstevigen de motivatie van alle betrokkenen om samen te blijven werken aan een leefbare wijk. En vooral de bewoners die buurtdiensten verrichten als betaalde arbeid en de bewoners die profiteren van deze diensten zullen het buurtbeheerbedrijf niet meer willen missen.

De sociale meerwaarde van het Buurtbeheerbedrijf wordt in sterke mate gevormd door de buurtgerichtheid van de werkzaamheden en het proces van vorming, dat in Nederland in sterke mate via een eigenstandige ontwikkelingsgang op wijkniveau gestalte heeft gekregen. In Nederland is het Buurtbeheerbedrijf dan ook meer het sluitstuk van een lokale ontwikkeling die eraan vooraf ging en leidde tot het Buurtbeheerbedrijf en niet het begin van een lokale ontwikkeling.

Inmiddels bestaat er ook een Landelijk Netwerk Buurtbeheerbedrijven, het LNB. Circa dertig bedrijven hebben zich er al bij aangesloten en zijn betalend lid. De oprichters van het LNB hopen via een landelijke en Europese belangenbehartiging al deze lokale initiatieven (en hun vruchten) zo goed mogelijk te ondersteunen en te beschermen tegen onwettelijke koerswijzigingen in het toekomstige sociale beleid.

* Bovenstaande ontleend aan het Handboek Opbouwwerk. Methodes, technieken en terreinen. Auteur: dr. Harry Broekman. Den Haag, 1998

↳

Volgens de historicus van Rossum zou de multiculturele samenleving in Nederland uitsluitend bestaan uit enige verruiming van de eetgewoonten van de Nederlander. Men zou in de loop der jaren steeds meer buitenlands zijn gaan eten terwijl de instituties op zich hartstikke mono zouden zijn gebleven, aldus Van Rossum in Elsevier van januari 2000. Als publicist wil ik mij strikt beperken tot de publicitaire mogelijkheden, welke in Nederland voor allochtone scribenten zijn weggelegd. In het verleden heb ik in enkele weekbladen en andere periodieken mijn verongelijkheid uitgesproken ten aanzien van de negatie, waarmee Surinaamse auteurs worden overstelpt.

De diepgravendheid van de kritieken op hun werken zou de oppervlakkigheid en oubolligheid van een provinciaal carnaval-feest amper overstijgen, schreef ik toen. Dat wat mij bevreesd is hoe auteurs uit andere minderheidsgroeperingen dan de Surinaamse met desnoods een geforceerde deferentie worden bejegend.

De allereerste keer toen een auteur van Molukse afkomst in 1984 met een literaire roman debuteerde, begon de kritiek veel heftiger te exalteren dan de aanhangers van de RMS onder de Molukkers zelf. Men benadrukte vooral dat deze publicatie een verademing zou zijn omdat de Molukkers jarenlang geassocieerd zouden zijn geweest met de treinkaping in 1977.

Dezelfde loftuiting viel in 1995 een Marokkaanse debutant ten deel omdat de kritiek de roman meteen plaatste tegen het decor van de criminaliteit onder de Marokkaanse jongerengemeenschap. Enkel om die reden werd het boek correct bevonden en kon dit jong Marokkaans talent bogen op een overstelpende belangstelling in de (gerenommeerde) Nederlandse pers en andere media.

Iemand die op een zeer correcte manier werd benaderd is een debutante geweest van Turkse afkomst wier werk niet zomaar verscheen bij de gebruikelijke literaire toko maar bij een redelijk goed aangeschreven literaire uitgeverij. Desalniettemin hadden de recensies toch de ondertoon van een onderdrukte Turkse, die zich niet alleen wist te ontworstelen aan de straffe greep van de strenge, knorrige Turkse man maar eveneens aan de hairdress-onvriendelijke hoofdhoek.

Ik vraag mij af waarom Surinaamse auteurs nooit hebben kunnen profiteren van een decor waartegen zij konden worden geplaatst. Is de drugshandel waar Surinamers doorgaans mee worden geassocieerd niet voldoende sensationeel? Of komt het doordat de agitatorisch opgevoerde onafhankelijkheid van Suriname, de moerassige coup en alle andere Surinaamse perikelen zich buiten het Nederlandse grondgebied hebben afgespeeld, terwijl andere groeperingen bij iedere kwaadheid tegen de Nederlandse Staat op z'n minst bij iemand een ruit ingooiden.

De enige Nederlander die Surinamers ooit tegen een bepaald decor plaatste was de cabarettier Paul van Vliet. Hij had het over de onafhankelijkheid van de Bijlmermeer ...!

Opvallend is ook dat Nederlandse periodieken en media tegenwoordig relatief meer columnisten, medewerkers, freelancers etc. van Marokkaanse en Turkse afkomst in hun bestand hebben dan Surinaamse. Waar ligt dit aan?

Is het soms het dominerende gevoel van meewarigheid en hulpvaardigheid jegens de niet-Surinaamse minderheidsbevolkingsgroepen in Nederland of is het toch de kwaliteit die de Surinamers, ondanks hun "goewweldige" Hollands-Caribische achtergrond in het minteken heeft doen belanden.

Zelfs de enkeling die een tijd lang z'n porem door de VPRO als testbeeld heeft laten gebruiken, z'n werken gepubliceerd kreeg bij een roemruchte uitgeverij en z'n stukjes kwijt kon in een blad waar uitsluitend een driedelig grijs kostuum aan te pas komt, heeft niet mogen bogen op de gulle attenties waarmee auteurs uit andere culturele doelgroepen voor een beetje zweetvergieten werden overladen.

Het enige dat ik hierop kan zeggen is dat de wisselvalligheid en onpeilbaarheid van het Nederlands klimaat overeenkomen met de keus en de stemming van de Nederlandse kritieken.

□

Wordt dit je nieuwe werkplek??

In dit mooie historische gebouw in Haarlem is ons Buro gevestigd. De naam: Bouwburo West, onderdeel van de stadsdeelorganisatie Haarlem Zuid West, een organisatie van Welzijnswerk.

Ons buro, met jarenlange ervaring in de stadsvernieuwing, richt zich op de sociale en bouwkundige ondersteuning van bewoners en organisaties met betrekking tot het woon-, leef- en werkmilieu in ons stadsdeel.

Daarvoor hebben wij een team van bouwkundigen en opbouwwerkers ter beschikking.

Ons team is maar klein en het vertrek van een van onze opbouwwerkers hakt er dan ook flink in. Daarom zijn wij hard op zoek naar een

**opbouwwerker (v/m)
voor 32 uur per week**

voor deze afwisselende en uitdagende functie.

De werkzaamheden bestaan voornamelijk uit:

- het begeleiden en ondersteunen van de wijkraden en andere actieve bewonersgroepen uit het stadsdeel;
- het ondersteunen van de bewonersorganisaties bij het Dagelijks Beheer;

- het in samenwerking met het bewonerskader en de instanties opzetten van wijkveiligheidsplannen;
- het begeleiden van enkele projecten op het gebied van Strategisch Beheer/Stedelijke Vernieuwing.

Wij gaan er vanuit dat voor het uitvoeren van deze taken een relevante HBO-opleiding, enige werkervaring en een opgeruimd karakter noodzakelijk zijn. Een vleugje idealisme (je weet wel dat van vroeger) is nooit weg.

De aanstelling zal geschieden conform de CAO-Welzijn met functiecode SCW 3 (max. Schaal 36).

Voor meer achtergrondinformatie kunt u uiteraard altijd even bellen en vragen naar Bert Hartendorf, coördinator van het Bouwburo.
Tel. 023-5314185

*Uw schriftelijke sollicitatie kunt U Sturen naar:
Bouwburo West
Leidseplein 49
2013 PW 1 Haarlem.*

advertentie

Vraag en aanbod woningen *matcht niet* volgens vastgoedmarkt

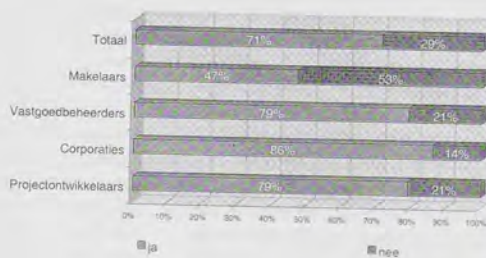
USP Marketing Consultancy heeft, in het kader van de vele geluiden over het dalende aanbod van nieuwbouwwoningen en de stijgende consumentenwensen, begin oktober onder ruim 300 bedrijven uit de vastgoedbranche onderzocht in welke segmenten volgens hen de vraag het aanbod het meest overschrijdt (de USP Woonbarometer). Verder is in het onderzoek gekeken naar de stijgende consumentenwensen en de wijze waarop de vastgoedmarkt deze achterhaalt. De USP Woonbarometer is uitgevoerd onder projectontwikkelaars, makelaars, vastgoedbeheerders en woningcorporaties. In onderstaand artikel worden de belangrijkste bevindingen gepresenteerd.

Vraag en aanbod woningen

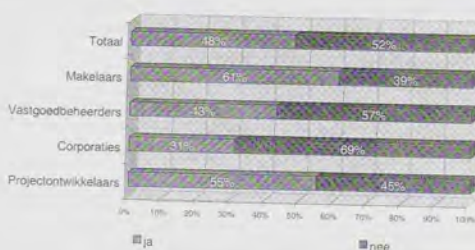
Volgens ruim 70% van de spelers in de vastgoedmarkt is er het komende jaren ook nog een kwalitatief tekort aan woningen. Opvallend is dat makelaars de enige marktpartij is waar de meerderheid niet verwacht dat er het komende jaar een kwalitatief tekort aan woningen zal optreden. Vooral het aanbod van nieuwbouwwoningen blijft achter bij de vraag met hierin de duurdere huurwoning als uitschieter. Wanneer naar de verschillen tussen marktpartijen wordt gekeken valt op dat projectontwikkelaars vooral een tekort aan dure nieuwbouwoopwoningen verwachten. Corporaties, makelaars en vastgoedbeheerders verwachten vooral een tekort in goedkope bestaande koopwoningen en dure nieuwbouw huurwoningen.

Ondanks dat het merendeel van de vastgoedmarkt heeft aangegeven dat er een kwalitatief tekort is aan woningen in Nederland, geeft ruim de helft aan te verwachten dat er het komende jaar ook segmenten met een overschot ontstaan. Degenen die dit overschot het meest duidelijk herkennen zijn de makelaars. De segmenten waar overschot kan ontstaan zijn vooral de dure koopwoningen (zowel nieuwbouw als bestaand) en de goedkope bestaande huurwoningen.

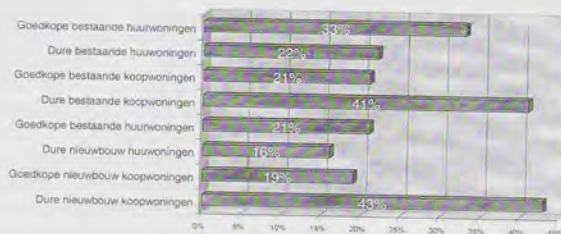
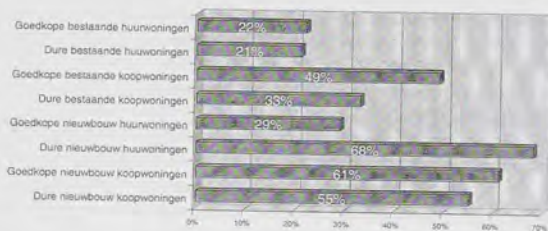
IS ER EEN KWALITATIEF TEKORT AAN WONINGEN?

ZIJN ER OOK SEGMENTEN MET OVERSCHOT?

SEGMENT WAAR VOORAL TEKORT OPTREEDT

De stijgende eisen van de consumenten

De stijgende eisen van de consumenten leiden tot een kwalitatief tekort aan woningen in Nederland. Volgens de marktpartijen in de vastgoedmarkt stijgen vooral de wensen van tweeverdieners die op zoek zijn naar een tweede woning en jongere ouderen die hun huidige koopwoning willen 'opeten' en een luxe huurwoning willen. Deze laatste doelgroep zorgt dus voor een vraagoverschot naar luxe nieuwbouw huurwoningen. De tweeverdieners zijn veelal op zoek naar een zelfde type woning, al is een gedeelte van deze doelgroep ook op zoek naar een koopwoning. Vooral de corporaties benadrukken dat de wensen van de oudere consumenten die zorg aan huis wensen, snel stijgen.

De eisen komen vooral tot uiting in gewenste luxere voorzieningen in de woning, mooiere afwerking, een grotere woning en meer diensten rondom het wonen. Zowel de tweeverdieners als de jongere ouderen hechten veel waarde aan de diensten rondom het wonen.

Hoe achterhaalt de vastgoedmarkt de stijgende eisen
Bijna 90% van de spelers in de vastgoedmarkt geeft aan de woonwensen van de consument te volgen. Opvallend is dan dat er door maar een zeer beperkt percentage van de vastgoedmarkt gestructureerd onderzoek naar de wensen van de consument wordt gedaan, terwijl dit veelal vereist is om gericht op de wensen van de consument in te kunnen spelen. De corporaties en projectontwikkelaars doen relatief veel onderzoek, terwijl bijna geen makelaars en vastgoedbeheerders aan onderzoek doen.

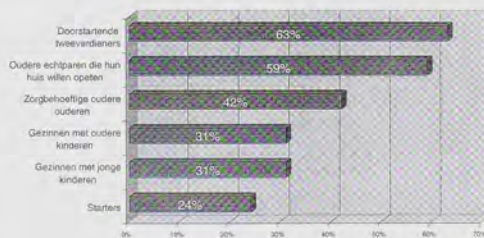
Conclusie

Samengevat kan gesteld worden dat de vastgoedmarkt verwacht dat er een kwalitatief woningtekort blijft bestaan, maar dat in sommige segmenten een overschot zal optreden. Een speerpunt in het aanbod moeten gericht worden op de luxere huurwoningen met uitgebreidere services voor jongere senioren en tweeverdieners. Een vereiste om in te kunnen spelen op de wensen van de consument, is echter wel dat de markt weet wat de woonwensen van de consument zijn.

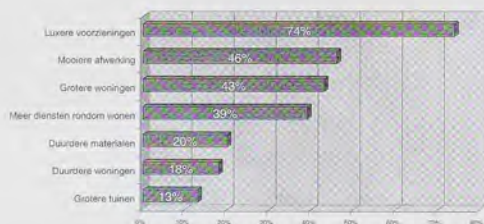
drs. Ronald Provoost

De auteur is als managing partner verbonden aan het onderzoeks- en marketingadviesbureau USP Marketing Consultancy te Rotterdam. USP voert continu beschrijvend marktonderzoek binnen de bouw- en woonwereld uit, waarbij USP zich heeft gespecialiseerd in het uitvoeren van exclusieve onderzoeken waaronder veel klantentevredenheids- woonwensenonderzoeken. Wanneer u meer informatie wenst over USP kunt u bellen naar USP (tel: 010-2066900). Ook op de site www.uspmarketingconsultancy.nl kunt u meer informatie over USP en door USP uitgevoerde onderzoeken terug vinden.

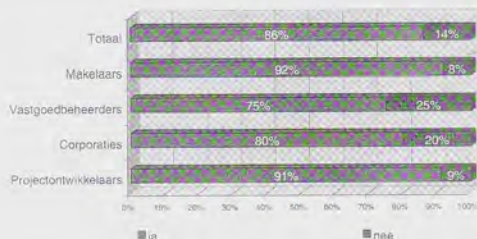
CONSUMENTEN MET DE MEESTE WOONWENSEN

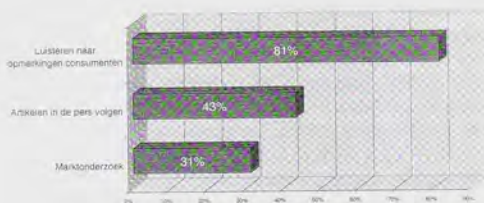
DE VERSCHILLENDE WENSEN

VOLGEN VAN DE WOONWENSEN

WIJZE WAAROP CONSUMENTEWENSEN WORDEN GEVOLGD

Nieuwsbrief *Verkoop Huurwoningen*

De Nieuwsbrief is een initiatief van het Ministerie van VROM.

Het ministerie van VROM benadert allerlei burgers en instanties om deel te nemen aan de discussie op internet over de Verkoop van

Huurwoningen via:

www.vrom.nl/verkoophuurwoningen/.

Hieronder treft u een aantal voorbeeldstellingen aan van burgers die vragen om een reactie vanuit de woningcorporaties.

Woningbouwverenigingen willen helemaal niet verkopen
(Auteur: Berg7903)
(thema: als we willen kopen, moeten we ook kunnen kopen)

Woningbouwverenigingen verkopen alleen uit eigenbelang is mijn eigen ervaring. Verkoop is niet hun core-business, en ze willen een bepaald aantal huurwoningen handhaven. Daarnaast worden woningen voor 90-100 % van de taxatiewaarde verkocht hetgeen altijd fors lager is dan de marktwaarde. Verkopen is voor de woningbouwvereniging alleen een optie in wijken waar de verloedering niet om te keren is doordat er een verkeerde balans tussen koop- en huurwoningen is waardoor er een enorm verloop in huurders is.

Woningbouw is slecht onderhoud.
(Auteur: Anoniem)
(thema: te koop aangeboden huurwoningen zijn van slechte kwaliteit)

Natuurlijk is het vaak schandalig hoe slecht woningcorporaties hun woningen onderhouden. En dat ze dan vervolgens niet willen verkopen is begrijpelijk. Want wat is er nu lucratiever dan elk jaar een huurverhoging doorvoeren zonder verder geld uit te geven aan onderhoud? In veel huurcontracten staat zelfs dat bewoners geacht worden om (de binnenkant van) de woning zelf te onderhouden. Alleen in ruil voor extra huurverhoging zijn corporaties bereid om verbetering pakketten door te voeren (bijvoorbeeld een 20 jaar oude badkamer vernieuwen). Zeker gezien de woningnood hoor je huurders niet klagen. En als ze dat doen, dan houdt de corporatie zich vaak doof. Kortom: een goudmijntje voor de corporatie die dat niet snel zal opgeven.

Verkopen met hoge korting is niet in het belang van de huurders.
(Auteur: Anoniem)
(thema: als we willen kopen, moeten we ook kunnen kopen)

Het is belachelijk dat woningbouwverenigingen maar woningen moeten verkopen en dan ook nog met een hoge korting. Die korting gaat dan weer naar een meneertje en de rest van de huurders wordt er abso-

lout niet beter van. Nee, laat mij maar gewoon een woning huren van mijn corporatie. Ik ben daar tevreden mee. Men behandelt mij goed en dat voor een faire prijs. Dat kun je niet zeggen van gemeenten. Die verhogen maar steeds met vele procenten hun gemeentelijke woonlasten en dat omdat politici steeds wat nieuws bedenken.

Woningcorporaties blijven liever betuttelen
(Auteur: Lianne)
(thema: als we willen kopen, moeten we ook kunnen kopen)

Van oudsher betuttelt de woningcorporatie haar huurder. Het betuttelen zit in de hele organisatie vastgeroest en begint al bij het bezoek aan de balie. Vanuit mijn werk merk ik dat woningcorporaties, bestuurd door een uit het bedrijfsleven aangetrokken directeur, een ommezwaai hebben gemaakt naar een meer dynamische bedrijfsvoering, waarin plaats is voor de verkoop van een deel van het woningbestand. Ook deze woningcorporaties spelen nog steeds een betuttelende rol, zolang zij bepalen welk huurhuis wel of niet wordt verkocht en niet alle huurders de keuze laat te kiezen tussen huren en kopen. Staatssecretaris Remkes doet actief mee aan deze discussie. Hieronder treft u zijn meest recente stelling aan:

Winstdelingsvarianten binnen de BEW. een uitnodiging aan corporaties
(Auteur: Johan Remkes)
(thema: verkoop onder voorwaarden niet aantrekkelijk)

Van sommige corporaties krijg ik regelmatig te horen dat winstdelingsvarianten bij verkoop onder voorwaarden ook mogelijk moeten zijn binnen de regels van de BEW. Hiermee zou volgens hen de verkoop van huurwoningen echt op gang komen. Eén variant (Fair Value) is daarom in het kader van de BEW nader uitgewerkt. Samen met de opstellers van dit model ben ik tot de conclusie gekomen dat de wisselwerking tussen deze winstdelingsvariant en de BEW te ongunstig uitwerkt voor de koper. In mijn brief van 31 augustus aan de Tweede Kamer (http://www.vrom.nl/Docs/wonen/pdf/brief_verkoop_huurwoningen.pdf) heb ik nader toegelicht waarom ik deze variant niet in combinatie met de BEW wil toestaan. Dit neemt niet weg dat ik open sta voor "korting en winstdelingsregelingen" die deze

Ruim 1 op de 4 huurders wil immers een woning kopen. Om aan die wensen te voldoen is nieuwbouw niet genoeg. Ook de verkoop van veel meer huurwoningen is hiervoor nodig. De overheid stimuleert dat, maar de verkoop van huurwoningen komt niet van de grond.

Zowel burgers als professionals zijn benaderd en uitgenodigd om hun stellingen te plaatsen en reacties te geven.

Uw reactie gevraagd!

Het aantal geplaatste berichten overtreft alle verwachtingen. Inmiddels zijn er al een 90-tal stellingen geplaatst en honderden reacties op deze stellingen. Uw bijdrage aan de discussie wordt bijzonder op prijs gesteld!

Thema's

Op grond van de inhoud van bijdragen is de discussie op 9 oktober jl. onderverdeeld in 7 thema's.

De volgende thema's zijn benoemd:

- als we willen kopen, moeten we ook kunnen kopen
- starters komen niet aan bod op de woningmarkt!
- koopsubsidie
- te koop aangeboden huurwoningen zijn van slechte kwaliteit
- kan je met een uitkering kopen?
- huren is beter!
- verkoop onder voorwaarden is niet aantrekkelijk.

bezwaren niet hebben. Ik nodig corporaties daarom graag uit met dergelijke voorstellen te komen. Het departement heeft inmiddels een voorstel in voorbereiding die een combinatie van dergelijke varianten binnen de BEW mogelijk moet maken.

Graag nodig ik u uit om de discussie te blijven volgen en met nadruk verzoek ik u te reageren op stellingen/conclusies waar u een mening over heeft. Immers de reacties en stellingen geven mede inzicht hoe de verschillende belanghebbenden over dit onderwerp denken.

Het adres van de website is

www.vrom.nl/verkoopuurwoningen/.

Alvast bedankt voor uw bijdrage.

Het bureau dat de website discussie verzorgt in opdracht van het Ministerie van VROM is:
Politiek Online BV
Pres. Kennedylaan 19-21
Postbus 17111
2502 CC Den Haag

Telefoon: 070 - 3629797

Fax: 070 - 3465645

E-mail: dereede@politiekonline.nl

□

Hoe groot is jouw wereld?

17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Deze vraag stellen wij als Novib aan iedereen - ook aan onszelf. Hoe vaak hebben we de tijd om stil te staan bij een wereld die verder reikt dan onze familie, vrienden, ons werk? Hoe vaak heben we ruimte voor interesse, nieuwsgierigheid? Onze kalender draagt die vraag als het ware in zich, want deze neemt ons mee ver buiten de grenzen van onze onmiddellijke, eigen wereld.

Fotografie

Topfotografen uit de gehele wereld stuurden hun beste materiaal in, waaruit een internationale commissie de meest aansprekende foto's koos.

Foto's, die het veelzijdige en boeiende gezicht van de Derde Wereld laten zien. een wereld waar gefeest en gelachen wordt, gehuild en gerouwd, maar bovenal een wereld waar plaats is voor iedereen.

Hoe te bestellen

De kalender 2002 (20,5 Euro - f 45,18) kan besteld worden bij Novib.

Schriftelijke: Antwoordnummer 10720,

2501 WB Den Haag

of telefonisch: 070-3421777

q

Cartoon

Straatspel in strijd tegen verloedering van de wijk

Rotterdam – Enge plekken, hondenpoep, drugsoverlast, zwerfvuil, burengerucht, lakse toezichthouders, autokraken, passieve medebewoners, achterstallig onderhoud: wat maakt een buurt of straat onveilig en wat kan daartegen worden ondernomen?

Rotterdamers kunnen binnenkort zelf het antwoord op deze vragen vinden aan de hand van een vier uur durend bordspel. De variant op Monopoly moet langdurige inspraakrondes of rommelige bewonersbijeenkomsten overbodig maken: de deelnemers maken in één avond een plan waarmee ze de verloedering van hun buurt kunnen tegengaan. Het **BV Straatspel**, dat morgen wordt gepresenteerd, komt te liggen in wijkcentra en openbare bibliotheken in de stad. Het is een initiatief van de Projectgroep Veilig van de gemeente Rotterdam, die hoopt bewoners zo meer bij het onderhoud van hun omgeving te betrekken. Een foldercampagne moet de nieuwe manier van participatie onder de aandacht brengen.

Het spel bestaat uit vier ronden en wordt gespeeld door zes tot twaalf stadgenoten, ouder dan 15 jaar. In de eerste ronde bepalen bewoners gezamenlijk wat hen het meest stoort in de buurt: is het de buurjongen die met zijn opgevoerde scooter de rust verstoort of toch de treurige staat van het schaarse groen in de buurt? Dat gebeurt aan de hand van speelkaarten met stellingen over criminaliteit, openbare ruimte, ongewenst gedrag en overheidsoptreden. In de daaropvolgende ronden werken de deelnemers naar een oplossing. Indien nodig kan daarover worden gestemd, met speciale kaarten. Een spelleider ziet toe op naleving van de regels, de zandloper voorkomt oeverloze discussies. Het eindresultaat, een plan van aanpak voorzien van een begroting, wordt ingediend bij vertegenwoordigers van de (deel)gemeente. Realistische voorstellen kunnen rekenen op een financiële vergoeding van 5000 gulden. De gemeente heeft het komende jaar 750.000 gulden gereserveerd voor financiering van de projecten. (Algemeen Dagblad, 24 september 2001)

□

Hogeschool van Utrecht

Faculteit Sociaal Agogische Opleidingen

Het Centrum voor Integrale Veiligheidszorg kondigt hierbij aan dat de cursus 'Mediation in de wijk', training in de methode van conflictbemiddeling, weer van start gaat. Deze cursus wordt georganiseerd in samenwerking met de Stichting Maatschappij Veiligheid en Politie en het Landelijk Centrum Opbouwwerk.

De cursus is bedoeld voor buurtagenten, buurtopbouwwerkers en eerstelijns functionarissen die werken aan sociale veiligheid van de buurt en te maken hebben met conflictueuze verhoudingen tussen personen en groepen.

De training bestaat uit twee blokken van twee dagen.

In het eerste blok wordt kennis gemaakt met de basis van mediation. Wat is mediation en hoe werkt het? Er wordt geoefend in mediërende gespreksvoering.

In het tweede blok maakt men kennis met een mediërende methode om met groepen te werken. Er wordt geoefend met de discussie- en workshopmethode. Tijdens de hele cursus wordt aandacht besteed aan de context, wanneer wel en wanneer juist geen mediërende interventies.

Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van casuïstiek uit praktijk, ingebracht door de deelnemers.

Minimum aantal deelnemers is 16, maximum aantal deelnemers is 20 in koppels van twee personen per cursus.

Kosten: f 1250,- €567,23

Exclusief overnachting à f 150,- pppn. Inclusief lesmateriaal en lunches.

Plaats: LSOP-Conferentiecentrum Huis 't Velde, Rijksstraatweg 127 7231AD WARNSVELD

Telefoon: 0575-580000.

Informatie en aanmeldingen:

Centrum voor Integrale Veiligheidszorg
Heidelberglaan 7

Postbus 85055, 3508 AB Utrecht

Telefoon: 030 2529808

E-mail: R.Waterreus@fsao.hvu.nl

'De vele gezichten van vrijwilligers in buurt- en opbouwwerk'

Op vrijdag 14 december organiseert het Regionaal Instituut voor Samenlevingsopbouw (RISO) Oost-Vlaanderen in samenwerking met VIBOSO, de Federatie Samenlevingsopbouw (FESO), het Provinciaal Steunpunt voor Vrijwilligerswerk, het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen en Vlaams Minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, Mieke Vogels, een studievoormiddag over het vrijwilligersbeleid in het opbouwwerk en buurtwerk.

De studievoormiddag is bedoeld voor iedereen uit de sector samenlevingsopbouw, basiseducatie, de integratiesector, basisschakelwerkingen en andere aanverwante sectoren. Het is het studiemoment voor professionals, die zich bezinnen over vrijwilligersbeleid, de omkadering en de kwaliteitsbewaking.

De studievoormiddag wordt ingeleid met een voorstelling van het Provinciaal Steunpunt voor Vrijwilligerswerk Oost-Vlaanderen, gevolgd door een toelichting van RISO Oost-Vlaanderen over het profiel van de vrijwilliger in buurt- en opbouwwerk. Daarna volgt een uiteenzetting over hoe zij vorm geven aan een vrijwilligersbeleid. In een panelgesprek

belichten RISO Oost-Vlaanderen, RISO Vlaams-Brabant en RIMO Limburg vanuit hun eigen ervaring elk een ander 'gezicht' of aspect van het omgaan met vrijwilligers: werving van nieuwe vrijwilligers, hoe een goede afsprakenregeling maken met vrijwilligers, taken afbakenen tussen professionelen en vrijwilligers, ... Een praktijkvoorbeeld uit Ronse gaat dieper in op de specifieke ondersteuning en begeleiding van vrijwilligers. Tot slot schetst Vlaams Minister van Welzijn, Mieke Vogels, haar visie over de rol van de vrijwilliger in de welzijnssector.

Als je wil werken aan een vrijwilligersbeleid moet je precies weten wie die vrijwilligers zijn en waar ze actief zijn in het buurt- en opbouwwerk. Er zijn wat betreft vrijwilligersbeleid binnen de sector nog een aantal aspecten die verdere uitdieping behoeven. RISO Oost-Vlaanderen nam daartoe de aanzet door na te gaan hoe ze vorm kunnen geven aan zo'n vrijwilligersbeleid. Allereerst werd een inventaris opgemaakt van de vrijwilligerswerking. Daaruit bleek dat er een ruime waaier van vrijwillige inzet is binnen de sector en dat er wel degelijk nood is aan duidelijkheid en een degelijke beleidsvoering voor vrijwilligers. Daarnaast stelde men vast dat er nog heel wat moge-

lijkheden zijn voor vrijwilligers binnen het opbouwwerk en het buurtwerk. Als eerste actiepoint is daarom gekozen voor de werving van nieuwe vrijwilligers. Met dat doel voor ogen is er nauw samengewerkt met het Provinciaal Steunpunt voor Vrijwilligerswerk in Oost-Vlaanderen. Het steunpunt beschikt immers over heel wat materiaal en ervaring om het vrijwilligersbeleid van organisaties te helpen vormgeven.

Ook andere RISO's proberen de rol van vrijwilligers in de organisatie te versterken (RIMO, RISO Vlaams-Brabant, ...). Binnen de sector van het opbouwwerk is er echter nog geen sprake van een globaal vrijwilligersbeleid. Dit studiemoment wil hiertoe een belangrijke aanzet geven.

De studievoormiddag 'De vele gezichten van vrijwilligers in buurt- en opbouwwerk' heeft plaats op vrijdag 14 december van 9 tot 12.45 uur in het Provinciaal Administratief Centrum, Woodrow Wilsonplein 2 te 9000 Gent.

Info en reservatie: Deelnemen kost 250 BEF, (reknr: 001-1963210-06) Inschrijven kan bij RISO Oost-Vlaanderen, Sint-Jacobsnieuwstraat 50, 9000 Gent. Algemeen Secretariaat Esther De Wit tel. 09/265.84.70 fax: 09/265.84.79 e-mail: secretariaat@riso-oost-vlaanderen.be

Deelname allochtonen aan maatschappelijk middenveld onderzocht

Geringe participatie van allochtonen in verenigingsleven en vrijwilligerswerk. Allochtonen in Rotterdam participeren minder binnen georganiseerde verbanden dan autochtonen. Ook als het gaat om het doen van vrijwilligerswerk vertonen allochtonen veel lagere percentages. Tussen de eerste en tweede generatie allochtonen zijn nauwelijks verschillen te zien op dit punt. Er is een vrij sterke teruggang waar te nemen in de deelname aan religieuze organisaties. Dit blijkt uit onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut in opdracht van de gemeente Rotterdam. Rotterdam telt zo'n 160 zelforganisaties op etnische grondslag en nog eens duizenden algemene verenigingen of maatschappelijke organisaties. Voor veel van deze organisaties hangt het voortbestaan af van de inzet van vrijwilligers. Een grote stad als Rotterdam vaart wel bij een brede deelname door zowel autochtonen als allochtonen aan het maatschappelijk middenveld: het verenigingsleven en het bestuurlijk en uitvoerend vrijwilligerswerk. Het draagt bij aan de opbouw van sociaal kapitaal en samenhang in de bevolking.

Verschuivingen in zes jaar

In 1994 verrichtte het Verwey-Jonker Instituut in opdracht van de gemeente Rotterdam al

een eerste grootschalig representatief onderzoek. Onderwerp was de betrokkenheid van bevolkingsgroepen met verschillende culturele achtergronden bij verenigingen en maatschappelijke organisaties, en hun inzet binnen het vrijwilligerswerk. Het zojuist verschenen rapport *Het middenveld als smeltkroes?* beschrijft welke veranderingen zich in de periode van zes jaar hebben voorgedaan. Het Verwey-Jonker Instituut onderzocht in welke mate allochtonen in Rotterdam participeren in algemene en zelforganisaties en welke verschillen hierin bestaan tussen allochtonen van de eerste en tweede generatie. Het onderzoek is gedaan onder autochtonen en vijf categorieën allochtonen, te weten Turken, Marokkanen, Surinamers, Antillianen en Arubanen en Kaapverdianen. Voor de beantwoording van de onderzoeksvraag zijn per bevolkingsgroep 250 personen geïnterviewd door tweetalige enquêteurs.

Terugloop religieuze organisaties

Opvallende uitkomst van het onderzoek is de sterke terugloop in betrokkenheid van allochtonen bij religieuze organisaties. Bij de tweede generatie is de betrokkenheid bij het bevorderen van participatie en inzet voor vrijwilligerswerk in een multiculturele samenleving. Volgens het rapport *Het middenveld als*

smeltkroes? is verdere interculturalisering van vrijetijdsorganisaties nuttig. De onderzoeker ziet voor zelforganisaties een belangrijke rol weggelegd in de emancipatie van allochtonen. Actieve allochtonen in zelforganisaties kunnen daarbij een rolmodel zijn voor anderen, maar ook nieuwe deelnemers aantrekken. De onderzoeker adviseert dan ook een voortzetting van het stimuleringsbeleid om allochtonen te betrekken bij het verenigingsleven en het uitvoerend en bestuurlijk vrijwilligerswerk. Algemene organisaties bevorderen de integratie en zouden zich volgens het rapport kunnen richten op meer diversiteit, openheid en op samenspel tussen groeperingen.

Informatie

Het middenveld als smeltkroes? Verschuivingen in deelname aan verenigingsleven en vrijwilligerswerk in multicultureel Rotterdam. Drs. Henk Jan van Daal. Prijs ex. portokosten f 20,-, 119 pagina's. ISBN 90-5830-062-5. In opdracht van de Gemeente Rotterdam, Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2001. Het rapport is te bestellen via de homepage van het Verwey-Jonker Instituut; www.verwey-jonker.nl of op telefoonnummer 030-230 0799. □

Landelijke informatietelefoon FONA geopend

Bepaalde groepen allochtonen maken vanwege taal- en cultuurverschillen minder gebruik van algemene voorzieningen voor opvoeding, onderwijs en gezondheid (szorg) dan anderen. Zij kunnen hun vragen vaak niet goed kwijt in het bestaande circuit van instellingen en voorzieningen. Deze groepen maken ook niet veel gebruik van schriftelijke informatiebronnen zoals folders of internet. Een telefoonlijn is voor deze groepen een van de weinige laagdrempelige voorzieningen.

FONA, landelijke informatietelefoon voor opvoeding, onderwijs en gezondheid. Om die reden hebben het Nationaal Instituut voor Gezondheidsbevordering en Ziektepreventie (NIGZ), het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn (NIZW) en TeleTrust (telefonische hulpdiensten en telefoontrainingen) dit jaar de krachten gebundeld en besloten tot de oprichting van een nieuwe, landelijke voorziening voor allochtonen: FONA. FONA is een landelijke telefonische informatielijn, die juist die kwetsbare groep allochtone

Nederlanders wil helpen, informatie en hulp te vinden over opvoeding, onderwijs en gezondheid. Doel is eveneens deze groep te stimuleren meer gebruik te maken van bestaande algemene voorzieningen, waarvan ze nu te weinig gebruik maakt. Ook is FONA bedoeld voor hulp- of zorgverleners die willen weten hoe ze allochtone cliënten het best kunnen helpen.

FONA geeft informatie en verwijst

De voorziening is zo laagdrempelig mogelijk ingericht. Turkse en Marokkaanse cliënten kunnen een gesprek in het Turks, Arabisch of berbers voeren. De medewerkers van FONA hebben daarnaast ook kennis van de Surinaamse, Arubaanse en Antilliaanse cultuur, zodat ook bellers uit deze culturen geholpen kunnen worden. De lijn is bovendien gratis, en van maandag tot en met vrijdag van 9.00 tot 17.00 uur geopend.

FONA is een experimenteel project dat voorsnog voor de duur van twee jaar is gegarandeerd. In 2003 zal FONA worden geëvalueerd.

Tussentijds vinden ook rapportages plaats over de vragen die gesteld worden en de afhandeling daarvan. Dan zal ook worden bekeken of het beantwoorden van vragen in meer talen dan Turks en Marokkaans noodzakelijk is, en of er wellicht ook over meer onderwerpen informatie kan worden verkregen. Tot die tijd zal de beantwoording beperkt blijven tot onderwerpen binnen opvoeding, onderwijs en gezondheid. Juridische of financiële vragen, of vragen van andere strekking kunnen niet worden beantwoord, maar bellers met dergelijke vragen worden wel zoveel mogelijk verwezen naar betreffende instanties.

Nummer FONA: 0800-99 99 333.

Contactpersonen FONA:

TeleTrust: Gigi Dinsbach (PR/publiciteit)
070-365 89 45.

NIGZ: Laura Dorst (projectleider)
0348-43 98 14.

NIZW: Gülsen Dogan 030-230 66 96.

□

Kiosk

door Rabin Gangadin

Het Belgische muziekblad STAGE van 20 oktober 2001 gebruikt als lokkertje het getoëerde, naakte bovenlijf van retro rocker Lenny Kravitz die via MTV vele huiskamers van muziek liefhebbers binnenflitste. Er wordt een degelijke analyse gewijd aan diens geestesproducten die het zeer goed doen op de markt. Dat wat deze nijvere zanger zo bijzonder maakt zou te maken hebben met het feit dat zijn Soundtrackgehalte, zijn synthesizerinterventies geheel in de tijdgeest van het millennium passen. De tekstuele boodschap van Kravitz, inhoudende het vermogen alle verleidingen van de buitenwereld te kunnen weerstaan, staat in schril contrast met de wijze waarop hij zich in dit blad indrukwekkend te kijk heeft gezet. Een artikel dat eveneens in het oog springt bij het openslaan van het blad is een interview met de Vlaamse zanger: Raymond van het Groenewoud. Hij komt zeer gedeceerd en sympathiek over omdat hij met gepaste afstandelijkheid vertelt over de ontwikkelingsstadia in zijn muziekcarrière en zijn nobele streven het Vlaamse lied te redden. Een tweede Vlaamse zanger die eveneens in Stage voor het voetlicht wordt geplaatst is Kris de Bruyne, die vanwege zijn maatschappij-kritische zangteksten de reputatie geniet een "Vlaamse Bob Dylan" te zijn. Een derde Vlaamse sensatie is de in België wonende Marokkaan, Abdekader Zahnoun die in zijn expressie streeft naar een symbiose tus-

sen het Nederlands en de Arabische muziek. Volgens de zanger is het Nederlands geen makkelijke zangtaal voor Arabische muziek. Ter realisatie van de symbiose is Zahnoun naarstig op zoek geweest naar de juiste ritmes en de juiste muziek. In de Arabische muziek wordt er vaak met kwarttonen gewerkt en wanneer er bijvoorbeeld te lange woorden worden gebruikt, botsen die met de muziek en wordt het geheel onverstaaenbaar, legt Zahnoun uit. Het Vlaamse rijtje wordt afgesloten met een artikel over Olla Vogala die furore maakte met een bizarre mix, voortgebracht door exotische muziekinstrumenten als: Vedel, Sitar, Viola da Gamba etc. Vogala's muziek evolueert hierdoor voortdurend en tast buitensporige grenzen af. Als informatiemagazine op het terrein van muziek en alles wat er mee te maken heeft, is STAGE een zeer verkwikkend, helder geschreven informatiebulletin. Zelfs de bespreking van Cd's en muziekinstrumenten getuigt van een degelijke kwaliteit. In tegenstelling tot andere muziekbladen raak je in dit blad niet bedolven onder de advertenties en andere bijzaken maar krijg je aardig wat leesvoer voorgeschoteld. (STAGE: 6e jg., nr. 78 Uitgeverij De Groene Kamer, Ekeren.)

Zij die geïnteresseerd zijn in artiesten op de Indiase stage, de zogeheten Bollywood, kunnen een blik werpen in het in Amsterdam uitgebrachte

vrijtijds magazine: *Sushique*. *Sushique* is een Nederlands-talig blad dat zich een plaats heeft weten te veroveren binnen het Nederlandse bladenergieoeris en omvat columns, nieuwsflitsen die je doorgaans in de reguliere bladen nimmer tegen komt, interviews, beschouwingen, frivoliteiten etc.

Als hoofdartikel gebruikt de redactie een interview met een zogeheten belangrijke persoon, die het gemaakt heeft in de samenleving en die het verdient gelauwerd te worden. Voor mij is het deze keer echter gissen geblazen waarom men de keus heeft laten vallen op de persoon die men voor dit nummer heeft geïnterviewd.

De column van de gedesillusioneerde Oemrawsingh wiens familie heel wat rottigheden onder het regime en de gekte van Bouterse moest doorstaan, leest niet als een visie, niet als een situatieschets, zelfs niet als cartoon, hooguit als een klacht in smartlap stijl.

Enige afstandelijkheid in de toon, stijl en aanpak zou deze tekst ten goede kunnen komen.

Hoewel dat wat in deze column staat even waar is als het feit dat er sterren aan de hemel staan, is de wijze waarop alles in taal is verpakt is ten hemel schreiend.

Verder komen er in *Sushique* beschouwingen voor over het Hindoestaanse welvaren in zowel het heden als in het verleden die qua uitleg en commentaar nogal hitsig en hetzerig overkomen.

De kleine nieuwsflitsen zijn het aardigst om te lezen evenals een artikel over Sabita Bhajan,

directrice van het schoonheidsmerk Mary Kay. *Sushique* is een blad zonder prenties en probeert zich te verwaardigen als een kwaliteitsmagazine voor mensen die niet op al te gewichtige kost zitten te wachten. De poging is in ieder geval zeer gedurfd terwijl de lay-out alle lof verdient.

(*Sushique*, 4e jaargang, nr. 15. Uitg. *Sushique-Media Amsterdam*.)

Een evenknie van *Sushique* is het maandblad *Hindorama* dat met de frequentie van eens per maand verschijnt in een fullcolour jasje. De titel van het hoofdartikel: "de zin en onzin van identiteit" maakt je nieuwsgierig omdat die cultureel antropologische associaties oproept.

Lezing van het artikel zelf maakt je diep bedroefd omdat de academische vraagstelling "de zin en onzin van identiteit" geheel onbeantwoord is gebleven. Het is een beladen begrippenkader dat zich laat dekken door een armoedige situatieschets waardoor het artikel beter thuis lijkt te horen in een blad als *Mijn Geheim*. De ontstane lacune schijnt even gedicht te zijn door het artikel "Islamitische geneeswijzen" van Krishna Salikram maar springt al gauw weer open als N. Sharma begint te gapen over het onderwerp "Hindoestanen zijn oppervlakkig". Dit artikel dat niet wars is van oppervlakkigheid zou beter thuis horen in een rubriek als: "lezers reageren". Pt. Swami Bhari pept je met zijn interessante artikel "Zijn

Hindoestaanse vrouwen
Devi Lakshmi (= Indiase gadin)
of Kalimai (= Indiase godin van
*onheil en kwaad) en Heks*⁴
even op en doet je geest gelijk
verslappen doordat het stuk
aan diepgravendheid inboet.
Waar sporen van enig journa-
listiek zweetvergieten merk-
baar zijn, is in het artikel over
Salwar Kameez (= bepaald
Indiase klederdracht) van Rajiv
Malik uit New Delhi.
Een volstrekt overbodige bij-
drage is "Rechten tegen ematie"
met betrekking tot de aan-
slagen in de VS. Na lezing van
dit typografische toebereidsel
vraag je je af wat het zoal
heeft toegevoegd aan de tallo-
ze berichtgevingen en analy-
ses over dit onderwerp.
Tenslotte een artikel over de
onlangs overleden Surinaamse
politicus Jagernath Lachmon
dat qua diepte de kras op een
voetbal amper overtreft. Het
zou aardig zijn geweest een
kritische analyse te schrijven
over diens functioneren en bij-
drage tot dan wel zijn aandeel
in de verwording van
Suriname. Dit is de zoveelste
pluimstrijkerij over een per-
soon die te pas en onpas voor
legendarisch door mag gaan.
Hindorama is ondanks alles
een schitterend glanzend blad
en is zeker aan eenieder die
zich mentaal en emotioneel
aan het voorbereiden is op de
pluriformiteit van Nederland,
desnoods in de archaische stijl
van het blad zelf, aan te beve-
len.

**(Hindorama, jg. 2, nr. 5 Uitg.
Sempreshan Den Haag.)**

De Groene Amsterdammer
opent haar editie met een son-
net van Theodor Holman,
waarin de staatssecretaris voor

cultuur, Rick van der Ploeg
wordt gepersifleerd. In een
column geeft Martin van
Amerongen commentaar op
het Friese tafereel rondom de
afgetreden burgemeester.
In de uit het ter ziele gegane
letterkundige tijdschrift
Maatstaf getransplanteerde
rubriek *Ceterum Censeo* wordt
een onderwijskundige kwestie
met betrekking tot het aantal
schoolvakken en het school-
zwemmen behuuld.
Opvallend in dit nummer van
De Groene Amsterdammer is
het aantal bijdragen dat een
veel kleiner formaat heeft dan
een column.
Dat wat aan tekstuele bijdrage
het aardigst oogt is het artikel:
"Wat wil Osama?"
Bin Laden is een uit het bour-
geois milieu afkomstige intel-
lectueel die bewust koos voor
de minderbedeelden in de
Islamitische wereld en tegen
de VS terwijl hij met zijn kwart
miljard dat hij van zijn vader
kon erven gerust een hele wol-
kenkrabber in Amerika had
kunnen kopen.
Het artikel stemt tot inkeer en
nadenken. Volgens de analyti-
cus hebben de bommen het
heldendom van Bin Laden in
de Islamitische wereld zeker
doen toenemen in omvang.
Schending van de mensen-
rechten c.q. menselijke waar-
den en de democratie, dat is
de stellige overtuiging van de
directeur van de Israëliëse
mensenrechtenorganisatie,
mw. B'tselem over de acties
van de Palestijnen. Hoewel
B'tselem uit Joodse kluit is
gewassen wordt zij door de
Joden toch beschouwd als ver-
raadster, als iemand die Israël
in gevaar zou brengen, infor-
matie aan de vijand zou door-

spelen en het land moreel zou
doen verzwakken, los van de
slechte naam die zij aan Israël
zou geven.
Een ander lezenswaardig arti-
kel is getiteld: Een Friese lust-
godin, en is gewijd aan Mata
Hari. Mata Hari zou veel van
het leven hebben houden en
niet in de gaten hebben gehad
dat het leven in tijden van oor-
log anders was. In haar tijd was
de legendarische Mata Hari de
eerste die zich naakt voor het
publiek durfde te vertonen. Op
zich een fijn geschreven relaas
dat voer is voor geestesweten-
schappers en een inspiratie
voor dramaturgen.
Het verscheurde land Angola
betekent "Nooit meer terugke-
ren" volgens Ral Sering van
Deutsche Welthungerhilfe,
welke organisatie onder meer
betrokken is bij hulp aan het
vluchtelingenkamp
Cambambe, vlak bij de stad
Caxito.
De literatuurredacteur van de
Volkskrant, Michael Zeeman,
wijdt een essay aan de ver-
filming van de roman "De ont-
dekking van de hemel" van
Harry Mulisch. De stelligheid
waarmee Zeeman vermeende
psychologische en filosofische
impressies denkt uitte naar te
mogen rafelen, zou bijna als
keurmerk kunnen worden
gezien op het fenomeen
zelfingenomen literatuurre-
censenten. Max Pam die door
de schrijver Jeroen Brouwers in
diens literaire scheldpamflet
van 1979 aan de schandpaal
was genageld, jeremieert in
zijn column "Bedenmaatse
Alledaagsheid" over het feit dat de Nobelprijs
aan de neus van onze
Nederlandse schrijvers zou zijn
voorbijgegaan maar dat er

gelukkig (!!) nog de prijzen van
eigen makelij als de Libris en
de Ako-prijs bestaan. Hij
schrijft verder: "Geef
Nederlandse waar, dan helpen
wij elkaar".
Ik denk dat het ook niet anders
kan! Pam eindigt in zijn
column als volgt:
"De kans dat wij met Jeroen
Brouwers nog eens een
Nobelprijs zullen winnen lijkt
me echter niet zo groot. Ik ken
de Zweedse Academie zo
langzamerhand wel. Die heb-
ben een Nederlands boek nog
nooit helemaal uitgeleest (in
plaats van uitgelezen!)." Het
advies dat Pam bij deze kan
worden gegeven is het pamf-
let van Brouwers nog eens
aandachtig na te lezen.
Grand Old Man Adriaan
Morrien die een bundel lief-
desbrieven te water heeft
gelaten, heeft mij met deze
publicatie constant doen den-
ken aan de roman "Dagboek
van een oude, vieze man" van
Arthur Miller. Morrien schrijft
met zijn elastische geest als
volgt over de liefde: "Ik maak
onaanvechtbare stellingen
over jou. Ik slaag cumlaude in
je" etc. Liefde mag wel kruipen
waar die niet gaan kan, deze
seniele literaire atleet laat zien
dat ouderdomsliefde kruipen
kan waar je die juist niet ver-
wacht.
Nederlands achtswaardige
en integere literaire criticus
Gra Boomsma laat z'n onbe-
twistbare kwaliteiten zien mid-
dels z'n recensie van de klas-
sieke roman "Anna Karenina"
van Tolstoj. De analyse is zeer
helder en getuigt van een
degelijk inzicht in de literaire
compositie van een verhaal.
**(De Groene Amsterdammer,
nr. 43; 27 oktober 2001-10-30)**

Vrij Nederland speculeert of Irak achter de terreuraanslagen heeft gezeten en of er banden bestaan tussen Bin Laden, de Taliban en Saddam Hoessein. Robert James Woolsey, voormalig directeur van de CIA, gelooft er niet in dat Amerika en haar bondgenoten Bin Laden uit de duistere spelonken van de grootten zullen kunnen roken, zoals Bush dat zelf verzekerd met agigatorische gebaren en gebral tot uitdrukking bracht. Verder wordt er geschreven dat Afghanistan in de jaren zestig een idyllisch hippieparadijs was. Het Westen, waaronder Amerika, heeft er toe bijgedragen dat dit land verworden is tot een roversnest. Amerika zou de moedjahedien als stoottroepen hebben gebruikt om "The Evil Empire", waar de Sovjet Unie mee werd aangeduid, op de knieën te krijgen. Er werden op grote schaal wapens geleverd door de VS, maar ook door de Arabische Staten die hun moslimbroeders wilden helpen in de strijd voor de vestiging van een natie op islamitische grondslag. Aan de CDA-voortrekker, Jan-Peter Balkenende wordt een tip gegeven in Vrij Nederland: "Ga niet naar de kapper, hou aan dat pak", hoewel ik zelf denk dat dreadlocks en een glimmende pantalon met zijzakken hem beslist beter uit de verf zouden doen komen. Opmerkelijk is een interview met de Marokkaanse schrijver, Abdelkader Benali naar aanleiding van diens toneelstuk over Yasser Arafat. De Ivoiriaanse schrijver Ahmadou Kourouma schrijft met zijn roman "*Allah is niet verplicht*" een aanklacht tegen de hel waarin kindsoldaten proberen te overleven. Kourouma zelf is wars van elk geloof, maar om deel uit te blijven maken van de Ivoiriaanse samenleving praktiseert hij wel. "Het geloof, of het

Katholicisme betreft, is bij ons verweven geraakt met het animisme. God staat heel ver van ons af." Hij bemoeit zich niet met onderlinge menselijke twisten of andere aardse zaken, zegt Kourouma. Het is een reuze verademing dit dubbeldikke nummer van Vrij Nederland te lezen. Veel literaire recensies, een paar bloedeloze interviews en een aantal redelijk goed gelukte artikelen vervolmaken dit blad. Het enige essay met als onderwerp "*Babylon*" spreekt voor zich. (Vrij Nederland, 27 oktober 2001, nr. 43.)

Elsevier Magazine laat reeds in haar openingsartikel zien dat de VVD geen behoefte heeft aan denkers of aan nieuwkomers die de succesformule vertroebelen. Dit wordt heftig jaknikken in een nuchter land als Nederland! R. van der Ploeg wordt onder vuur genomen vanwege diens beleid voor de publieke omroep. Het beleid van de minister van ontwikkelingsamenwerking wordt gedwarsboemd door de lobby die ze zelf betaalt. Het is niet bepaald een opbeurende tekst. Vrije seks heeft de beschaving niet ondermijnd maar juist versterkt, staat er in dit nummer. De toegenomen seksuele vrijheid gaat niet gepaard met een aanzienlijk misbruik van die vrijheid, tengevolge van de zelfregulering. Volgens de socioloog Cas Wouters heeft de hoogte van het niveau van beheersing van hartstochten schadelijke gevolgen van de "erotisering" van het sociaal verkeer beperkt. Erotische toespelingen zijn daardoor frequenter en openhartiger geworden terwijl er tegelijkertijd striktere formele en informele gedragsregels zijn ontstaan inzake ongewenste intimiteiten. Aad de Mos klaagt over het

treurige Nederlands voetbal. In dit nummer van Elsevier wordt er voor gepleit de kwaliteit van het Nederlandse elftal op te vijzelen met een combinatie, bestaande uit Johan Crujff, Wim Jansen en Aad de Mos. Man Tegen Man is een artikel over geheime commando's in Afghanistan. De tekst is puur informatief en gespeend van elk commentaar. De zaak Milosevic krijgt eveneens aandacht. Volgens de Amerikaanse historicus Robert Haydon is het opkomen voor mensenrechten bij het tribunaal verworpen tot "mensenrechtenisme" dat de mensenrechten juist bedreigt. Dat ligt in de lijn van wat de Brit Michael Ignatieff stelt in zijn recente boek "*Human Rights as Politics and Idolatry*" (Mensenrechten als politiek en verafgoding). Ignatieff vindt dat mensenrechtenactivisten terecht kritiek krijgen uit Azië, de Islamitische wereld en het Westen. Voor liefhebbers van de oorslogsgeschiedenis staat er een aardig artikel in dit nummer, getiteld: *DE PIJN VAN HERINER-RING*, waarin de nieuwe omgang met de erfenis van Hitler zichtbaar wordt gemaakt. Het stuk handelt over de plaats Neurenberg in Duitsland alwaar de historie ineenvloei. Dat de nazi's deze stad hadden uitgekozen zou door de centrale ligging in het Duitse Rijk en de goede verbindingen komen. Bovendien hoort Neurenberg tot Beieren, het hartland van de NSDAP. Reeds vroeg in de jaren twintig stond een groot deel van de Neuren-bergse bevolking sympathiek tegenover de verboden nationaal-socialisten. Terwijl Hitler elders een spreekverbod had, mocht hij in Neurenberg optreden. De angst van verzekeraars tengevolge van de aanval op de VS wordt breed uitgemeten in dit nummer. Van schrik besloot ING voorlopig te stop-

pen met het herverzekeren van collectieve ongevallenverzekeringen voor werknemers. Verzekeringen zouden zelfs goedkoper moeten worden als de overheid terreurrisico's voortaan gedeeltelijk moet meebetalen, is de redenering in het stuk. De Nederlander wordt een aftrekpost rijker door vanaf januari 2002 donaties en giften als aftrekpost te mogen opvoeren. Op zich een nobele daad, echter het aftrekken van kwartjes en dubbeltjes die met trillende vingers in de gleuf van een collectebus zijn gedaan, leveren per saldo zeer weinig op. Het beste zou zijn de drempel bij de aftrek van ziektekosten onder de post buitengewone lasten fors te verlagen. Aandeelhouders in Nederland eisen zeggenschap ten koste van het management van bedrijven. De aandeelhouder roert zich in de poldereconomie, schrijft dit nummer. Zoals gebruikelijk staat Elsevier boordevol wetenswaardigheden en commentaren. (Elsevier Magazine, 67 ste jaargang, nr 43/27, oktober 2001.)

□

Milieu- en opbouwwerkers vinden elkaar in de wijk

door Gerwine Wuring

Hoe het ervaringsnetwerk

Duurzaamheid in Praktijk in de Wijk

er precies uit gaat zien is aan de deelnemers, maar een eerste toon is dit jaar gezet. De initiatiefnemers* organiseerden in juni een netwerk-bijeenkomst in het provinciehuis Zuid Holland. In november volgt een Olympiade Conferentie over de rol van het opbouwwerk in een duurzame wijkpraktijk. Een internetsite (www.ervaringsnetwerk.nl) is eind dit jaar operationeel. Kortom, de uitwisseling van ervaringen is gestart, het netwerk wordt momenteel gegeven en van verschillende zijden komen enthousiaste reacties.

Dit ervaringsnetwerk kent een lange voor-geschiedenis. Begin jaren negentig hebben "het opbouwwerk" en "het milieu" de handen ineengeslagen. Gezamenlijk hebben Lamigo, LCO en SME toen het succesvolle programma "Wijken voor Milieu" vormgegeven. In 2000 is hiervan het boek *Duurzaam Wijken voor Milieu* verschenen. Dit boek, waarin ervaringen, theorieën, methoden en praktijkervaringen zijn gebundeld, wordt door menigeen als hét standaardwerk voor wijkgericht werken beschouwd.

Ondanks al de opgedane ervaring en de geboekte successen hebben de initiatiefnemers geconstateerd dat we pas aan het begin staan. Alhoewel er veel gebeurt in Nederland is er ook nog veel onduidelijk op het gebied van wijkgericht werken aan duurzaamheid. Er kan veel meer op worden ingezet en er wordt nog te weinig geleerd van elkaars ervaringen op dit gebied. Met

steun van het ministerie van VROM wordt daarom momenteel een ervaringsnetwerk opgezet. Het streven is dat én concrete projecten, methoden, voorbeelden etc. overgedragen worden, én dat trends, tendensen en proceservaringen worden uitgewisseld tussen iedereen die in de praktijk met duurzaamheid op wijkniveau bezig is of daarin is geïnteresseerd.

Om dit mogelijk te maken moet het ervaringsnetwerk in elk geval voldoen aan de criteria dat:

- het gaat over duurzaamheid (*hier en nu* [=leefbaarheid] aangevuld met *daar en later*),
- het praktisch is,
- het écht over de wijk gaat
- het klein genoeg is om actief betrokken te raken
- iedereen mee mag doen

- er veel ruimte is voor uitwisseling (korte lijnen).

Op de juni bijeenkomst in Zuid-Holland ontmoetten opbouwwerkers, natuur en milieueducatieve medewerkers en gemeentelijke milieumensen elkaar op een bijzonder inspirerende bijeenkomst. Dat heeft de initiatiefnemers er van overtuigd dat het netwerk ook een toegevoegde waarde heeft. Dat het netwerk praktisch zal zijn en op de wijk gericht bleek reeds in de opzet en uitwerking van die eerste netwerk-bijeenkomst. De centrale hal van het Provinciehuis Zuid-Holland was speciaal omgevormd tot een buurthuis, met dartbord, geblokte tafelkledjes en knipsels op de prikborden. In een sfeer die uitnodigde tot onderling contact startten we met een Duurzaamheidsbingo. Op de bingokaartjes stond de vraag "Wat heb ik nodig voor mijn

duurzaam leven? De 100 deelnemers hebben vele ervaringen uitgewisseld in 5 goed bezochte workshops.

Wijken leggen de link in de gemeente Haarlem
De gemeente Haarlem heeft vanuit de Lokale Agenda 21, sinds 1992 een stedenband met Mutare, een stad met ongeveer 170.000 inwoners in Zimbabwe. In november zal een verdrag worden gesloten met als doel van Haarlem en Mutare duurzame steden te maken. Het centrale thema van de samenwerking is wijkbeheer. Delegaties van onder andere wijkraden, bewonersorganisaties en huurverenigingen zijn in Mutare geweest. Op een oproep gedaan voor een bezoek aan Mutare waren de reacties overweldigend dus moest een selectie plaatsvinden. Ook heeft een uitwisseling van jongeren van beide landen plaatsgevonden. In Mutare is ook een intentieverklaring getekend door een groot aantal actoren. Ondanks grote economische problemen is de partner zeer berouwbaar gebleken. Het lijkt er juist op dat in Mutare het tempo veel hoger ligt en er meer vraag is naar de projecten dan in Haarlem!

Reactie van een deelnemer

"Probeer een samenwerking tot stand te brengen los van een probleem, waardoor je eerst focust op het haalbare. Je kan je bijvoorbeeld eerst met dingen in het huis bezighouden en daarna pas met dingen buiten het huis. Als mensen oplossingen gaan zoeken voor een probleem, raken ze al snel gefrustreerd en haken af."

Cambio buurtbeheer in Deventer

Bij de vraag of je gaat werken vanuit een visie of de praktijk, werd het bedrijf Cambio besproken. Dit project is in eerste instantie opgestart door enthousiaste betrokken bewoners. Deze zijn begonnen met groenonderhoud en het schoonmaken van de wijk. Op deze acties vanuit de wijk is door de gemeente gereageerd door de vrijwilli-

gers te belonen met een kleine vergoeding, waardoor deze gemotiveerd bleven en projecten langduriger en beter konden verlopen. Door het motiveren van met name de langdurig werkelozen in de wijk is het bedrijf Cambio ontstaan. Eerst met subsidies maar inmiddels als zelfstandig bedrijf met banden met de gemeente, de woningcorporaties en de welzijnsgroepen. Het bedrijf voert klussen in de wijk uit, onderhoudt het groen, vervoert kinderen en controleert in de wijk.

Reacties naar aanleiding van de presentaties

- "DOEN is erg belangrijk"
- "Spreek dezelfde taal als de bewoners in de wijk"

EcoTeam Programma's

Naar aanleiding van de vraag hoe je doelgericht kan werken en toch de aansluiting houdt bij bewoners wensen, blijkt het EcoTeam Programma succesvol. Gedurende acht maanden worden teams van vrijwilligers in de wijk getraind op het gebied van inkoop, gas, water, afval, elektra of vervoer. Dit daagt de bewoners uit om te kiezen voor een duurzamere levensstijl door een milieuvriendelijker en een meer energiebesparend gedrag aan te nemen. Het initiatief verspreidt zich als een olievlek door de wijk. Het is gebleken dat de EcoTeams gemiddeld besparingen halen van 10 tot 30% per thema.

Reacties

- Je moet zelf het hogere doel, duurzaamheid, in de gaten houden en daar naar toe werken met kleinere stapjes: "Bij duurzaamheid kan je niet de leefbaarheid

overslaan want dat pikken de bewoners niet!"

- "Het resultaat van een actie moet leuk zijn". Zoals een standbeeld maken van de ingezamelde blikjes bij een opruimactie. Breng dingen op een positieve manier. Mensen zien milieuvriendelijk vaak als iets dat moeizaam en lastig is.

Theemiddagen in Milieupunt Zuid, Utrecht
In een vierde workshop ging het over methoden om allochtone doelgroepen te bereiken.

Omdat in Utrecht Zuid veel allochtonen wonen kwam vanuit het Milieucentrum in Utrecht de vraag hoe er milieuzorg ontwikkeld kan worden voor allochtone huishoudens. Er is gekozen voor twee thema's: waterbesparing en de bestrijding van zwerfvuil. Tijdens voorlichtingsbijeenkomsten in de buurthuizen op theemiddagen met eventueel tolken komen vragen aan de orde als 'waar komt het water vandaan' en 'waarom is zwerfvuil schadelijk'. Ook is een folder ontwikkeld en zijn excursies georganiseerd. De folders liepen erg goed en er is veel gebruik gemaakt van de bijgevoegde kortingsbon voor een waterbesparende douchekop van de Praxis. Het succes van het project zit in het kiezen van thema's die dicht bij de mensen staan en het economisch aspect waar aandacht voor is. Lastig was wel om het vertrouwen van de doelgroep te winnen. Het hele project is gefinancierd door de gemeente Utrecht en de Postcodeloterij.

Vraag van een deelnemer

- "Hoe kan ik de Surinamers bereiken, die hebben niet van die theemiddagen!" Via

mond op monreclame en door de straat op te gaan naar de mensen toe. Ken je wijk, dan weet je hoe je ze moet benaderen. Zet niet alles in op milieugerelateerde cursussen en voorlichting. Je kan ook informatie geven over aspecten van duurzaamheid tijdens een naaicursus, of jongeren bereiken via een markt met muziek, kunst en mode.

De buurt ons huis, een school in de wijk. Een verbrede school in de buurt kan veel betekenen voor het verbeteren van de buurt. Zo werkt het SOM project in Nijmegen met een lespakket voor de jeugd. De kinderen werden eerst op onderzoek gestuurd met de opdracht nauwlettend

waar te nemen: te ruiken, horen, zien, etc. om de problemen in de buurt met bijvoorbeeld hondenoep te inventariseren. Daarnaast vonden presentaties plaats in de klassen, werd kinderen verteld over de geschiedenis van de buurt en werden ouders via brieven geïnformeerd over het project. De kinderen mochten zelf plannen bedenken en uitvoeren om de buurt te verbeteren.

De Openbare School Angelslo in Emmen werkt met een soortgelijke methode. Daar is een project ontstaan vanuit de vraag vanuit de schooldirectie: hoe kan ik er voor zorgen dat de kinderen zo goed mogelijk kunnen leren? Men besteedt aandacht aan alle omstandigheden die invloed kunnen hebben op de kinderen. Er is gekozen voor een aanpak op verschillende vlakken waaronder natuur- en milieueducatie: veel buitenlessen, contact met de woon- en leefomgeving

Reacties naar aanleiding van de presentaties

- Vraag leerlingen welke ideeën zij zelf hebben bijvoorbeeld door middel van spellen en steek positief in, een schoonmaakactie heet dan bijvoorbeeld 'strandjuttin' (maak het avontuurlijk);
- Laat de kinderen zelf proberen omwonen bij het project te betrekken door ze bijvoorbeeld langs de deuren te laten gaan en te vragen hoe de buurt mooier zou kunnen worden (zo betrek je ook de mensen zonder schoolgaande kinderen)

Deze eerste netwerkbijeenkomst was een succesvolle samenwerking met de Provincie Zuid-Holland en het IVN Consulentenschap NME Zuid-Holland vanuit het programma

Leren voor Duurzaamheid. Dit programma stimuleert vernieuwing en verbreding van de natuur en milieueducatie (NME). Het ervaringsnetwerk wil met name de ervaringen van het wijkgerichte werken met bewonersparticipatie inbrengen in het werken aan duurzaamheid.

De eerste bijeenkomst van het ervaringsnetwerk Duurzaamheid in Praktijk in de Wijk werd in het 'Buurtcafé' afgesloten met het verzoek om al u vragen dan wel je aanbod op het gebied van praktijkervaringen te noteren op puzzelstukjes. Al deze puzzelstukjes leveren een moment opname van de behoeften en ervaringen in het wijkgerichte werken.

Op wijkniveau wordt door vele partijen zoveel projecten uitgevoerd die te maken hebben met milieu, leefbaarheid of duurzaamheid. Het Ervaringsnetwerk wil graag het schakelpunt zijn waar informatie over succesvolle activiteiten, problemen en initiatieven over Nederland verspreid gaan worden.

Eind dit jaar worden vraag en aanbod gepresenteerd op de internetsite (www.ervaringsnetwerk.nl), die nu in ontwikkeling is. Ondertussen vind er al actief e-mail verkeer plaats. Wij zijn op zoek naar meer informatie over praktische ervaringen of nieuwe projecten die u wilt starten. Als u daar informatie over hebt, laat ons dit dan weten, zodat wij dit vervolgens weer aan anderen kunnen aanbieden of hun aanbod aan u kunnen toesturen. Mail dan naar: ervaringsnetwerk@sme.nl

Voor meer informatie of een uitgebreid verslag van deze netwerkbijeenkomst van 13 juni kunt u ook contact opnemen met Gerwine Wuring, LCO Postbus 1004 8001 BA Zwolle 038 4232112, lamigo@lcoz.demon.nl

De initiatiefnemers van het netwerk Duurzaamheid in Praktijk in de wijk: Lamigo (netwerk Landelijk Milieugericht Opbouwwerk), het Landelijk Centrum Opbouwwerk en SME Milieu Adviseurs.

Radicaal kiezen voor

Onlangs werd een bijzonder boekwerkje ten doop gehouden: Radicaal kiezen voor opbouwwerk, door Piet Willems. Een en ander vond plaats op de KKO-mini-conferentie van 18 oktober jongstleden. (KKO = Kring Kwaliteitsontwikkeling Opbouwwerk) De mini-conferentie werd voorgezeten door Rene van der Voorn (SONOR) en namens de uitgever van het boek, de Dr. Gradus Hendriks-stichting, hield Wil van de Leur bij gelegenheid van de uitreiking van het eerste exemplaar van het boekje aan Piet Willems, een korte toespraak. Hij onderstreept dat in de reeks Opbouwteksten tot nu toe steeds vak-essenties als beroepsprofiel, beroepscode, methoden en technieken uitgebracht werden. Belangrijke zaken, waarin echter de vakessentie 'met hart en ziel' tot nu toe ontbrak. Dit boekje voorziet in die leemte. Natuurlijk zijn er verschillende persoonlijke, professionele werk- en leefstijlen, die van Piet Willems heeft een unieke, markante signatuur. Het boekje kan ook van betekenis zijn voor de pas opgerichte beroepsvereniging Opbouwwerkers Nederland (BON). Want heel waar is wat Paul Kuypers aan het einde van zijn voorwoord schrijft: namelijk dat dit boekje niemand in de opbouwwereld met rust laat.

Daarna krijgt coauteur Dr. Harry Broekman het woord. In zijn uitgebreide verhaal analyseert hij het werk en gedachtegoed van Piet Willems. Hij doet dit aan de hand van een aantal paradoxen die bij nadere beschouwing zowel persoonsgebonden zijn als wel de kern van het vak opbouwwerker raken. De spanningsvelden zijn, in de woorden van Harry Broekman:

- Tijdsgebonden opereren versus zijn tijd ver vooruit zijn
- Een radicale, confronterende werkstijl versus de dialoog zoeken, willen communiceren.
- Loyaal zijn versus grenzen stellen
- Sedentair werken, maar in hoge mate innovatief.
- Het spanningsveld tussen theorie en praktijk.

Tijdsgebonden – zijn tijd ver vooruit
Menig ambtenaar heeft tegenwoordig zijn mond vol over vraaggericht werken, teruggaan naar de behoeften van de mensen. Piet sprak van meet af van over 'werken van

onderop'. Momenteel is in beleidskringen de Amerikaan John McKnight populair. Hij heeft ook in Den Bosch recent een lezing gegeven. Sindsdien hoor je voortdurend in de stad: als welzijnswerker moet je uitgaan van potenties, van mogelijkheden van mensen. Dus niet te zeer beleid fixeren op problemen, tekorten of gebreken.

Dit uitgangspunt was vanaf 1974 al een hoeksteen van Welzijnswerk Oost, Piet kan niet anders dan zo werken. Dat is voor hem evenmin een keus als de keus tussen opbouwwerker zijn of een ander beroep uitoefenen.

Een paar andere voorbeelden. Hot issues op de millenniumgrens als: Gebiedsgericht werken, bevorderen van cohesie, activeren als noodzaak, een sociale infrastructuur uitbouwen, het zijn allemaal zaken die Piet al zo'n 20 a 30 jaar niet alleen bepleit, maar ook in de praktijk brengt.

Van de andere kant is zijn werk, meer nog zijn reflectie daarop, doortrokken van toenmalige tijdgeesten. Denk aan harde acties

ten tijde van de stadsvernieuwing, het motief om arbeiders te willen steunen in hun emancipatieproces, de terugkerende wij-zij schematiek in termen van leefwereld en systeem. Ook Piet ontsnapt in doen en denken niet aan de werking van maatschappelijke verhoudingen en momentgebonden bewegingen. Ook hij toont zich een kind van zijn tijd.

Radicaal confronterend versus de dialoog opzoekend, communicerend
Piet Willems was niet makkelijk voor autoriteiten, in Den Bosch gaat nog menig sterk verhaal daarover de ronde. Hij was ook niet makkelijk voor zichzelf: "dan maar de WW in, als je je opvattingen niet kunt realiseren". Hij was ook niet makkelijk voor bewoners: menigmaal, ook in het openbaar laakte hij lamlendigheid of zocht hij anderszins de confrontatie. Hij kan er niet tegen als talenten van mensen gefnuikt worden, of nog erger in zijn ogen, als mensen zelf niet opstaan om zich te ontwikkelen. Wat mij echter vooral in dit boekje opvalt is

opbouwwerk

Piet Willems met zijn vrouw

de gehechtheid van Piet aan de dialoog. De uitwisseling van standpunten, de liefde voor een Herrschafsfreie Dialog, is voor hem alpha en omega van de methodiek.

Hij benadrukt dat je wel een deur mag dichtsmijten, maar dan klopt je als de bui is gezakt toch weer aan. Felle woorden zijn toegestaan, maar niet stelselmatig elkaar vermijden, liegen of het eenzijdig afbreken van de band. Vandaar dat hij zo ontsteld was toen hij door zijn toenmalige werkgever in 1973 op straat werd gezet.

We leven op dit moment in een era van consensus, er wordt wat afgepolderd ook in het opbouwwerk. Menigmaal wordt daarbij door het opbouwwerk te weinig uitonderhandeld. Te vlot wordt een pragmatisch samen op trekken tussen instanties en opbouwwerk als norm geaccepteerd.

Willems' successen met de conflictaanpak bieden hierop een verfrissend commentaar. Hij leert ons vooral dat het essentieel is, dat je een basis hebt om terug te vallen. Als je geen worteling in de wijk hebt, als je geen achterban hebt als opbouwwerker, raak je

inderdaad snel geïsoleerd in een conflict. Communicatie en confrontatie gaan in die zin dus hand in hand.

Loyaal zijn versus grenzen stellen
Piet, het kan niet vaak genoeg gezegd worden, is een *professional*, hij zat in Oost om zijn *beroep* uit te oefenen.

"Kom nou!" zult u zeggen: "hij was verknocht aan de wijk, was altijd beschikbaar, zat meer onder de mensen dan op zijn kantoor, toonde zich haast reflexmatig solidair met de bewoners."

Zeker, passie voor zijn werk was hem niet vreemd, lange dagen maken evenmin, tevens praten we over een levenslange toewijding.

Maar spreek je met hem over die gepassioneerde, dan is hij de eerste die gaat relativeren. Expres woonde hij buiten zijn werkgebied, zijn privé-telefoonnummer was schaars bekend. Hij leefde mee met de mensen, maar stond nooit bij voorbaat vierkant achter elk standpunt. Hij had een fijne neus met welke conflicten hij zich bemoei-

de in de buurt en welke niet. Dat wil niet zeggen dat hij wel eens verkouden was: ook hij is gemangeld geraakt tussen facties binnen de buurt.

Ik denk dat hij een meester was in die precare balans in stand houden. Dus fundamenteel een positieve relatie met de mensen koesteren, voeden en onderhouden, maar zich nooit voor een karretje laten spannen. Sterker nog, juist omdat hij principieel buitensluiten of discrimineren haat, ging hij af en toe het conflict aan als buurtbewoners zich afzetten tegen vreemd volk. Soms betrof dit buitenstaanders, welke zich op instigatie van Piet in de buurt konden vestigen, omdat elders in de stad geen plaats voor hen was. Zo was hij in de buurt, mét de mensen, maar niet van de buurt. Omgekeerd beschouwde hij de buurt ook niet als zijn eigendom: menigmaal zag hij knarsetandend toe hoe zaken zich ontwikkelden.

Sedentair maar in hoge mate innovatief
De volgende paradox laat zich het beste in vraagvorm presenteren: Hoe is het in godsnaam mogelijk dat iemand, inmiddels al 36 jaar lang werkend slechts op een paar vierkante kilometer, vanuit een begrensde reeks van posities, zoveel nationale roem kon oogsten in zijn vak? En dit terwijl Piet nauwelijks publiceerde over zijn ideeën. Interviews met hem zijn er tienvoudig meer dan geschriften van eigen hand. Het kleine werkkoppervlak hoeft niet toegevoegd te worden: hij bewoog zich een beroepsleven lang op een piepkleine ruit van een paar km² in één van de kleinere provinciehoofdsteden van ons land. Hij weigerde "door te stromen", bleef eerstelijns opbouwwerker, of liet zich maximaal benoemen tot meewerkend voorman. En tegenwoordig voelt hij zich weer senag in de bescheiden functie van vrijwilliger.

Theorie en praktijk
Tenslotte de laatste paradox, die van theorie en praktijk. Tot nu toe is Piet behandeld als iemand die voor het vak vooral antwoorden in petto heeft. Dat is zo. Tegelijkertijd roept deze mastodont vragen op. Tamelijk dringende vragen ook, die alle min of meer over hetzelfde gaan: de mysterieuze verhouding tussen theorie en praktijk in het opbouwwerk.

Harry Mulisch heeft ooit eens gezegd dat de taak van een schrijver is om het raadsel te vergroten. Wel, Piet kan zich in dit opzicht gerust meten met Harry Mulisch. Want bezig zijn met Piets werk en ideeën, heeft voor mij het raadsel hoe theorie en praktijk zich in het opbouwwerk verhouden alleen maar vergroot. Meer dan twintig jaar ben ik daar bijna dagelijks mee bezig, Piet heeft de zaak vooral gecompliceerd. Ik zal dat uitlegen aan de hand van een viertal observaties. Die vier constatering behelzen geen kritiek op Piet. Veeleer wil ik U en hem deelgenoot maken van mijn verwondering. Die constatering en verwondering monden vervolgens uit in een aantal vraagstellingen voor nader onderzoek.

1. De concepten waarmee Piet over zijn praktijk reflecteert zijn beperkt in aantal en gedateerd. Voornamelijk fragmenten van Habermas en Freire figureren in zijn betoog. Toch weet hij tot op de dag van vandaag met dat handveel begrippen effectief zijn praktijken te analyseren en te sturen.
2. Nooit heb ik hem kunnen betrappen op parate kennis van vakliteratuur. Hij ontwikkelt vooral onderwerpsgebonden inzichten: zoals over alfabetisering, gezondheid, maatschappelijke opvang. Niet over het vak of het beroep als zodanig. Nadrukkelijk echter voelt hij zich

opbouwwerker, dat is een belangrijk deel van zijn identiteit, daar is hij stellig over. Meer dan dat, hij is trots op zijn beroep en voelt zich beroepsgeenoot.

3. Niet alleen de sociale academie, niet alleen de VO sloot hij met succes af, maar hij was zelfs directe leerling van Wolfgang Beck. Wolfgang is iemand die ook buiten de beroepskring algemeen erkend wordt als deskundige op gebied van samenlevingsopbouw. Het is onmogelijk dat al die stof, al die informatie, al die kennisoverdracht langs hem heen zijn gegleden als waterdruppels op de huid van een otter. Toch is er (m.u.v. Freire) weinig van te merken.
4. En dan de vraag over de verhouding persoonsfactoren ten opzichte van methodiek. Duidelijk spreekt uit zijn boek dat de persoon achter deze werker uitermate belangrijk is geweest voor het succes van het werk. Maar wat is dan in zijn geval de bijdrage van methodiek geweest?

In zijn betoog erkende Harry Broekman dat een middag te kort was om daadwerkelijk tot een afgerond oordeel over de professionele betekenis van Piet Willems te komen: er blijven toch wel een flink aantal intrigerende vragen liggen! Harry: "De organisatoren van de conferentie vroegen mij aan te geven wat de betekenis is van Piet voor het vak. Ik denk dat die tweeledig is. Aan de ene

kant gooit hij roet in het eten, of beter: hij stopt pepers in ons achterste, zoals hij dat ook zo vaak deed bij autoriteiten. Hij dwingt ons opnieuw op zoek te gaan naar wat wij weten en niet weten over het vak. Hij dwingt ons de grenzen te verleggen over wat wij weten inzake de werkzame factoren in het vak.

Daarnaast en dat is de tweede functie, fungeert hij als een soort ijkpunt. Hij is van het niveau van Lance Armstrong of Johan Cruijff. Hij is een niet aflatende inspiratiebron als je wilt leren over moed, toewijding, initiatief, strategisch opereren, vertrouwen opbouwen, netwerken ontwikkelen, de rol van educatie in het werk, communiceren met mensen en nog vele andere kerncompetenties van het vak. Moge wij nog lang van hem profiteren en genieten."

Samenhang

In een interview gepubliceerd in het Brabants Dagblad, daags na de conferentie geeft Piet zelf de betekenis van zijn boek aan. Tien jaar geleden zou een dergelijke gebeurtenis volgens hem niet goed mogelijk zijn geweest, omdat het werk toen uit de mode was. "Het werd ondergebracht bij welzijnswerk en het vak werd op universiteiten en hogescholen grotendeels geschrapt." En dat was zeer onverstandig: "De maatschappij was steeds verder aan het individualiseren. En nu klaagt men over overlast en onveiligheid van mensen die buiten de samenleving vallen. Zij moeten ook een plek krijgen. Een goede samenlevingsopbouw werkt preventief. Er zijn mensen nodig die naar de samenhang van de samenleving kijken." En dat doen opbouwwerkers. Willems vindt het daarom niet gek dat zijn vak weer steeds meer aandacht krijgt. Met zijn boekje hoopt hij ook jongere collega's te bereiken. "Ik zou het leuk vinden om er eens met hen over te discussiëren." Wellicht kan dat een keer als hij college geeft aan de Universiteit van Amsterdam. Hij is gevraagd les te geven aan de universiteit waar hij zelf op zijn zestigste de doctorandustitel behaalde.

Radicaal kiezen voor opbouwwerk, Piet Willems is een uitgave van de Dr. Gradus Hendriks-stichting, Opbouwteksten 16. Den Haag, 2001. (ISBN 90-72846-16-8) Het boekje kost f 25,— (ex porto) en is te bestellen bij: Landelijk Centrum Opbouwwerk, Prinsegracht 51, 2512 EX Den Haag. Telefoon: 070-3804431, fax: 070-3809973. Email: info@opbouwwerk.nl. Op het web: www.opbouwwerk.nl. □

door Fenny Gerrits

en

Met Stad en Land biedt MO/Samenlevingsopbouw een rubriek waarin de lezer geïnformeerd wordt over samenlevingsrelevante nieuwsfeiten uit met name de regionale en plaatselijke (dagblad-)pers. Attenderingen voor deze rubriek zijn welkom: stuur het betreffende (kranten-)knipsel onder vermelding van de naam van het blad en de datum in aan de redactie van MO/Samenlevingsopbouw, Prinsegracht 51, 2512 EX Den Haag, of zet het op de fax: 070-380 9973.

Almere

Jong gezin gebaat met steun van 'een vreemde' bij de opvoeding
Iedere maandagmiddag rond een uur belt Richarda Westervoorde aan bij Rachel. Buurvrouwen zijn zij niet, Richarda komt met de auto. In een nieuwbouwwijk in Almere is een oudere buurvrouw in je eigen straat geen vanzelfsprekend gegeven. 'Hier is iedereen erg op zichzelf', zegt Rachel. Wekelijks kijkt ze uit naar de komst van Richarda, vrijwilligster van Humanitas. Haar familie mag niet weten dat ze voor de opvoeding van haar kindjes van 3 en anderhalf jaar steun krijgt van een 'vreemde'. Omdat zij zelf een zorgenkind geweest was, sprong de familie erbovenop toen bleek dat ze na de geboorte van haar tweede kind het leven niet goed aankon. 'Ik vind het prima als mijn ouders regelmatig op de kinderen passen, maar niet dat ze het hier in huis overnemen en zeggen hoe alles moet.' Richarda zegt nooit dat iets moet. Dat heeft ze geleerd op de cursus voor Homestart. Humanitas begon in 1993 met deze vorm van hulp aan gezinnen met jonge kinderen. Er zijn nu 650 vrijwilligers die dit werk doen op 42 plaatsen in Nederland. Woensdag kwamen zij bij elkaar in Utrecht. De bijeenkomst werd geopend door Khadija Arib, PvdA-kamerlid van Marokkaanse afkomst. 'Het gaat om gewone opvoedingsvragen', zegt zij, 'het is niet specifiek voor allochtonen opgezet. Maar het werkt goed bij gezinnen van buitenlandse afkomst, omdat hun sociale contacten vaak niet toereikend zijn. En de vertrouwenspersoon is een vrijwilliger, dus je wordt niet gelijk in het hoekje van de hulpverlening gezet.' Richarda drinkt thee, luistert en vertelt soms hoe zij het

thuis doet, met haar vier kinderen. Bijvoorbeeld dat ze altijd een kookwetter bij de hand heeft dat afgaat wanneer de tijd van spelen met een kind of voorlezen 'op' is. Nu gaat mamma iets voor zichzelf doen, weet het kind dan. Rachel moet daar erg om lachen. 'Zo zit ik nou eenmaal in elkaar' zegt Richarda. 'Voor mij moet alles overzichtelijk zijn.' Overzicht is juist hetgeen waaraan het Rachel ontbrak, na de geboorte van haar tweede. De oudste is een heel angstig kindje. Daarmee beperkt ze mij erg. Ze wil steeds bij mij zijn, opgetild worden, bij mij in bed slapen.' Na een ziekenhuisopname heeft ze een tijd thuiszorg gehad. 'Zij hebben me geleerd grenzen te trekken met de kinderen. Dat ik mijn dochter op de gang moest zetten als ze huilde. Er is een tijd geweest dat ik alleen maar met haar op de bank kon zitten, de hele dag. Zozeer eiste ze mij op. De tweede kon ik helemaal niet aan. Ik werd er echt gek van. Toen de thuiszorg ophield, is Richarda gekomen.' Ze wilden mij niet met lege handen achterlaten. Ik wist vooral wat niet wilde. Niet iemand die de kinderen overnam, zodat ik vrije tijd zou hebben. Dat kun je ook van Homestart krijgen, maar dat wilde ik niet. Steun bij de opvoeding wilde ik ook niet, maar dat is er toch van gekomen.' (Volkskrant, 11 oktober 2001)

Gouda

Circus in Gouda door jongeren bedreigd
Het Amsterdamse 'Magic Circus' is in Gouda urenlang door een grote groep Marokkaanse jongeren opgejaagd en bedreigd met honkbalknuppels en ijzeren staven. Volgens toermanager Maurice Veldkamp (48) begon de ellende woens-

dagavond na een voorstelling in de wijk Achterwillens. 'Omdat wij gewaarschuwd waren dat dit de meest criminele plek van Gouda is, hadden wij plaatselijke Marokkaanse jongeren ingehuurd als buurtwachten', zegt Veldkamp. 'Dat ging goed tot wij geconfronteerd werden met een jongen van veertien jaar met een blauw oog. De clown had heb bewusteloos geslagen, zei hij. Maar dat kan niet, omdat de clown op dat moment, net als het overige personeel, in de piste stond voor de finale.' De jonge Marokkaan deed vervolgens zijn verhaal bij een politieagent, waarna volgens de toermanager de boel escaleerde. 'De situatie werd steeds bedreigender. Op een gegeven moment stonden wij tegenover zo'n twintig jongeren gewapend met honkbalknuppels en ijzeren staven. Onze eigen 'bewaking', die wij hiervoor hadden betaald, keerde zich tegen ons. We werden uitgescholden, ze bekogelden ons met stenen, vernielden lichten van de wagens en er is geprobeerd de circus tent in brand te steken. Een levensbedreigende situatie', aldus Veldkamp. 'Volgens de politie konden wij voor eigen veiligheid beter vertrekken.' De karavaan streek vervolgens neer in de wijk Goverwelle waar volgens het programma de volgende voorstellingen zouden plaatsvinden. 'Na een uur begon de ellende opnieuw', zegt veldkamp. 'De jongeren waren ons achterna gekomen en de politie adviseerde ons ook hier weg te gaan. Omdat wij geen zin hadden om als een vluchtend circus door de stad te reizen, besloten wij als protest naar de Markt te gaan. De huiskamer van Gouda, daar moet het toch veilig zijn.' De politie belette de dertien circuswagens

en twintig artiesten echter de tent op de Markt op te slaan. Na een paar uur overleg met diverse instanties, werd 's nachts besloten terug te gaan naar de parkeerplaats in Goverwelle. "We kijken het hier vandaag aan", zei Veldkamp gistermiddag. "Als alles rustig blijft, kan het hooggeëerde Goudse publiek nog tot en met dinsdag van ons genieten. Als de situatie vannacht opnieuw bedreigend wordt dan passen wij, wat Gouda betreft, de grote verdwijningstruc toe. Dan hoeft Gouda voor ons niet meer." De politie heeft naar aanleiding van de gebeurtenissen toegezegd de komende dagen een extra rondje te lopen over het circussterrein en in gesprek te blijven met partijen. Daarnaast stellen politie en justitie een strafrechtelijk onderzoek in. **(De Telegraaf, 19 oktober 2001)**

Apeldoorn

Eigen krant voor alle basisscholen op papier en internet. Basisscholen die zich daarvoor hebben aangemeld, kunnen vanaf deze maand het wereldnieuws met hun leerlingen bespreken aan de hand van een speciale kinderkrant. Dit nieuwe interactieve medium, dat ook op Apeldoornse scholen wordt ingevoerd, bevat informatie die goed aansluit bij de leefwereld en het niveau van de kinderen. De papieren versie van de krant verschijnt viermaal per jaar en de website wordt wekelijks verversd. De Nationale Kinderkrant leent zich goed om kinderen van negen tot twaalf jaar spelenderwijs te confronteren met belangrijke onderwerpen. Behalve het bespreken van het nieuws, wordt de kinderen ook om hun mening gevraagd met betrekking tot bepaalde thema's en kan hun verhaal in de krant verschijnen. Met artikelen over sport, rages en muziek en puzzels is de krant echt toegespitst op de jeugdige doelgroep. Ook opmerkelijke weetjes komen aan bod. De Nationale Kinderkrant is een activiteit van Futuurnetwerk, een multimediaal platform voor kinderen en jongeren. De medewerkers van de krant typeren het als een mix tussen 'fun & fundament'. "Het gaat erom dat de kinderen zich bewust worden van zaken. Ze mogen zelf beslissingen nemen en keuzes maken, maar moeten wel weten waarom ze dit willen", geeft Annemieke Sijthoff aan.

De geprinte krant vormt een ondersteuning van de internetversie. Futuurnetwerk verwacht dat de combinatie van deze twee ook de kracht vormt van het medium. De website www.kinderkrant.nl bespreekt niet alleen het nieuws van de week, maar biedt

scholen ook de gelegenheid zichzelf op de website te presenteren en op deze manier met elkaar in contact te treden. Bovendien is er een pagina waar lesmateriaal verzameld wordt en vervolgens aangeboden aan leerkrachten. De krant is voor scholen gratis te verkrijgen. **(Apeldoornse Courant, 9 oktober 2001)**

Groningen

Ouderen: niet naar tehuis
Ouderen willen niet in verzorgingshuizen wonen, zelfs niet wanneer ze last hebben van kwalen. Dat blijkt uit een onderzoek van H. Bijsterveld onder 2000 mensen van 70 jaar en ouder. Op dit onderzoek promoveert hij volgende week aan de Rijksuniversiteit Groningen. "Het lijkt een open deur. Iedereen vindt het, maar de ouderen zelf is nooit om hun mening gevraagd", zegt Bijsterveld. Maar het moet wel heel erg slecht met ze gaan, voordat ze naar een verzorgingshuis willen. "Ze willen niet alleen tussen al die bejaarden zitten. Ze blijven liever in hun vertrouwde omgeving, tussen vrienden, kennissen en ook jongeren." De belangrijkste conclusie vindt hij dat beter de thuiszorg kan worden uitgebreid dan het aantal en de capaciteit van verzorgings- en verpleeghuizen. Bijsterveld heeft berekend dat met 85 procent van het huidige budget de ouderen 125 procent zorg zouden kunnen krijgen. "Er zijn legio verzorgingshuizen die moeten worden verbouwd. Dat geld, miljarden bij elkaar, kan beter worden gestoken in de thuiszorg", vindt Bijsterveld. Ouderen zien volgens hem thuiszorg als de uitkomst. Een experiment in Friesland, waar een verzorgingshuis werd afgebroken en het personeel ervan samen met de thuiszorg de ouderen in hun eigen omgeving opzoekt, bewijst volgens hem zijn gelijk. Verpleeghuizen zijn voor ouderen helemaal een schrikbeeld. Die hebben een slecht imago door hun gebrek aan privacy. "Mensen met kwalen houden het thuis heel lang uit. Pas als de eenzaamheid toeneemt, als vrienden en kennissen wegvallen, komt de omslag. Dan knakt er iets", zegt Bijsterveld. Die eenzaamheid kan volgens hem worden ondervangen door meer welzijnsactiviteiten te organiseren, meer diensten aan te bieden in de eigen omgeving. **(Algemeen Dagblad, 20 september 2001)**

Oudehaske

Dorp moet ook bezwaar kunnen maken
Dorpsbelangen moeten hun statuten zo wijzigen dat ze met recht bezwaren kunnen indienen bij gemeenten en andere

overheden. Dat vindt voorzitter Geeske Krol van de Feriening Lytse Doarpen (FLD). De FLD is van plan besturen van plaatselijk belang hierover in te lichten. De statuten van de meeste verenigingen van plaatselijk belang zijn te algemeen, vreesde Krol. Dat zegt ze naar aanleiding van de uitspraak in de rechtszaak van Dorpsbelang Oudehaske tegen de gemeente Skarstelan. In het voorjaar maakte het bestuur bezwaar tegen afsluiting van de Lange Ekers, een weggetje aan de noordkant van de A7. Daardoor zou het sluipverkeer in Oudehaske toenemen. Burgemeester en wethouders verklaarden het bezwaar niet ontvankelijk. Dorpsbelang was geen partij, omdat de doelstelling van de belangenbehartiging van zijn leden te algemeen zou zijn. Het bestuur voelde zich niet serieus genomen door het gemeentebestuur en stapte naar de rechtbank in Leeuwarden. De rechter gaf B & W gelijk. Voorzitter Gerrit Fennema van Dorpsbelang Oudehaske is hevig teleurgesteld. "Hoe kunnen we nu opkomen voor het dorp bij specifieke problemen?", vraagt hij zich af. "Of we moeten accepteren dat we slechts gesprekspartners zijn van de gemeente en geen belanghebbenden in juridische zin. Of we moeten onze doelstelling zo aanpassen dat we toch partij kunnen zijn." Fennema voelt voor statutenwijziging, evenals Krol. "No kinne de measte pleatslike belangen allinich om tafel sitte me de gemeente", aldus de FLD-voorzitter. "mar as it der op oan komt, hawwe se gjin poat om op te stean. Wy advisearje doarpsbelangen har statuten te feroarjen om echt beswier meitsje te kinnen." **(Leeuwarder Courant, 17 september 2001)**

Amsterdam

GG&GD vindt 47 lichamen in 2000
De GG & GD in Amsterdam heeft vorig jaar 47 lijken gevonden in woningen. Het betrof meestal alleenstaanden die weken na hun overlijden werden aangetroffen. Dat blijkt uit het jaarverslag van de dienst. De GG & GD noemt het grote aantal doden dat na vooral meldingen van stankoverlast wordt gevonden, opmerkelijk. Woordvoerder Martin Hommenga: "De 47 van vorig jaar zijn er iets meer dan een jaar eerder. Het is toch opzienbarend dat mensen in zo'n dichtbevolkte stad zo lang dood in hun huis liggen, zonder dat iemand dat merkt. We hebben het over weken voordat deze overledenen worden gevonden. Dat zegt wel wat over de sociale verbanden in de stad, of het gebrek

daaraan."

Het aantal meldingen van overlast steeg met 53 procent ten opzichte van 1999. In 38 procent van de gevallen ging het om mensen met een psychiatrische stoornis: negentien procent was verslaafd. Het percentage gevallen van extreme overlast daalde van 38 tot 33. **(Parool, 16 oktober 2001)**

Den Haag

Buurtpunten voor bewoners.

Schilderswijkers werken aan betere leefbaarheid

Op vier plaatsen in de Schilderswijk zijn de afgelopen maanden 'buurtpunten' geopend als nieuwe vorm van bewonersparticipatie. De buurtpunten zijn plekken waar bewoners samen kunnen komen en waar hen ruimte en ondersteuning wordt geboden om hun ideeën voor het verbeteren van de leefbaarheid in hun buurt te kunnen uitvoeren. Dat moet er toe leiden dat de wijk schoon, heel en veilig wordt. De buurtpunten bevinden zich aan de Hoefkade/hoek Rijswijksestraat, het Teniersplantsoen 88, het Van der Vennepark/hoek Van der Neerstraat en de Van Ostadestraat 200.

Bewoners van de Schilderswijk kunnen in het buurtpunt gratis gebruik maken van bijvoorbeeld vergaderruimten, kopieermachines, faxen, computers en internet.

Beheerders van het buurtpunt en buurtopbouwwerkers helpen als dat nodig is. Ook beantwoorden zij vragen en klachten van buurtbewoners. Er zijn speciale inloopen voor vrouwen. Buurtopbouwwerker Valentijn Schulz ondersteunt het buurtpunt aan de Hoefkade: "Waar je ook woont, het is belangrijk dat je je burens leert kennen, dat je elkaar opzoekt om samen actie te ondernemen als je vindt dat er in je woonomgeving iets moet veranderen. Je hebt elkaar nodig om prettig in je buurt te kunnen wonen. Het buurtpunt kan daarbij helpen. Samen kunnen we een idee uitwerken en omzetten in acties."

Zijn collega Errol Wikarta is actief in het buurtpunt aan het Van der Vennepark: "We ondersteunen acties van bewoners die de leefbaarheid in de buurt willen verbeteren, omdat niet iedereen de weg weet binnen bijvoorbeeld de gemeente, niet iedereen een effectieve brief kan schrijven omdat je samen altijd sterker staat."

Op bijvoorbeeld bewonersavonden in de buurtpunten blijkt dat de bewoners veel klachten en ideeën hebben. Toch zijn vaak maar weinig mensen bereid in een actiegroep te zitten. Ook is het moeilijk

vrijwilligers te vinden voor pleinfesten en straatspeeldagen. Errol Wikarta: "Het wijgevoel moet groeien. Als meer mensen zich inzetten voor hun wijk, knapt de buurt net alleen op, maar blijven de mensen er ook wonen en ontstaat er meer samenhang." Schulz wijst erop dat communicatie soms lastig is in deze multiculturele wijk: "Negen van de tien bewoners zijn migrant en er is veel doorstroom. Dat was een van de redenen om met het buurtpunt te beginnen: het stimuleren van communicatie tussen zoveel mogelijk groepen bewoners en culturen. Voordeel van een witte buurt is dat je elkaar in principe verstaat. Maar in de Schilderswijk is dat anders omdat hier veel talen worden gesproken. Als je elkaar niet verstaat, kunnen misverstanden en onbegrip ontstaan. Maar de mensen zijn enorm tolerant."

Daar ligt volgens Schulz de kracht van deze bijzondere wijk. "Door betere communicatie kan de buurt sterker worden en een brede stem laten horen: wat is er aan de hand, hoe kan het beter, wat moet er gebeuren. Het gaat er om gehoord en gezien te worden bij de gemeente, de politie en bij elkaar. Als bewoners zelf hun nek uitsteken, zullen instanties dat ook eerder doen. Bovendien kunnen bewoners elkaar stimuleren om de wijk te verbeteren." (De Haagse Stadskrant, 15 oktober 2001)

Wolvega

Kattenkwaad van alle tijden

Melkstoeltjes in koeienvlaaien zetten, belletje trekken bij oudere mensen, stront of kapotte eieren in klompen doen, 'hofkesjonge': voor de spanning en omdat ze zich verveelden haalden jongeren ook vroeger kattenkwaad uit. Overlast veroorzakende jongeren zijn van alle tijden. De ouderen die daarover in het onlangs door Partoer uitgegeven Kattenkwaadboek verhalen bevestigen die stelling.

In de met hen afgenomen interviews passeren ettelijke staaltjes van door hen veroorzaakte overlast de revue. En is er het besef dat de overlast van "rondhangende" jongeren die zij nu ervaren in essentie veel overeenkomsten vertoont met overlast ten gevolge van het kattenkwaad dat zij vroeger zelf uithaalden. Naar aanleiding van berichten over rondhangende jongeren en de overlast die zij zouden veroorzaken kregen verschillende welzijnsinstellingen in Fryslân van lokale overheden te horen dat jongerenwerkers daar maar iets aan moesten doen. Samen met Partoer bedachten ze dat het goed zou zijn om ook de klagers eens in beeld te brengen en om jongeren

met klagers, veelal ouderen, in contact te brengen. Zo ontstond het idee voor een werkvorm waarin jongeren van nu jongeren van vroeger op de door hen veroorzaakte overlast ondervroeg.

In Het Kattenkwaadboek zijn dertien kattenkwaadverhalen door jongeren opgetekend uit de mond van ouderen in de leeftijd van 57 tot 93 jaar. De brochure geeft daarmee een beeld van kattenkwaad en de daarmee verband houdende overlast in de vorige eeuw. Ook de ontwikkelde werkwijze wordt, in de vorm van een plan van aanpak, in de brochure beschreven.

Het Kattenkwaadproject gaat ervan uit dat vrijwel iedereen als jongere wel eens ergens rondhing en kattenkwaad heeft uitgehald. Een vooronderstelling is ook dat ouderen en jongeren vaak wederzijds negatieve beelden van elkaar hebben en dat daardoor wel eens heftig over en weer wordt gereageerd. Onderling contact kan leiden tot het bijstellen van beelden en het ontstaan van wederzijds begrip en respect. In de praktijk van het Kattenkwaadproject, dat in samenwerking met de stichting Welzijnswerk Weststellingwerf en Caleidoscoop Heerenveen is uitgevoerd zijn deze uitgangspunten bevestigd. Het Kattenkwaadboek is mee daarom succesvol en inspirerend voor organisaties en instellingen die samenwerking tussen jong en oud tot stand willen brengen en aan wederzijds begrip en respect willen werken. **(De Koerier, 19 september 2001)**

Toetsingsronde 2002 van start

Het panel Toetsing Buurt-, Wijk- en Dorpskranten stelt zich ten doel om door de beoordeling van buurt-, wijk- en dorpskranten en door het toekennen van prijzen een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de inhoud en kwaliteit van buurt-, wijk- en dorpskranten van bewonersorganisaties in de stad en op het platteland.

Belangrijke elementen hierin zijn de maatschappelijke relevantie, vormgeving en presentatie en de inhoud van de kranten. De beoordeling vindt plaats door het formuleren van opbouwende kritiek en het bekomen van kwalitatief uitzonderlijke bijdragen.

Het panel Toetsing Buurt-, Wijk- en Dorpskranten verzamelt weer krantjes in ten behoeve van de Toetsing 2002. De toetsingscriteria zijn gevormd en taakverdeling en werkwijze binnen het Panel zijn opnieuw geregeld.

Het panel is er klaar voor en daagt bewonersorganisaties dit najaar uit om twee exemplaren van de eigen Buurt-, Wijk- of Dorpskrant ter toetsing aan het Panel voor te leggen. Het Panel ontving ter toetsing gaarne twee edities van de bewonerskrant uit uw wijk, buurt of dorp uit het jaar 2001. De bewonerskranten moeten binnen zijn voor 31 januari 2002.

Komend voorjaar zal het Panel tijdens een Presentatie manifestatie haar Juryrapport bekend maken en worden de waarderingsprijzen uitgereikt, alsmede de Dr. Gradus Hendriks-trofee voor "maatschappelijke relevantie". Overigens ontvangt iedere redactie die bewonerskranten ter toetsing heeft voorgelegd een certificaat van deelname, een beoordeling van de ingezonden kranten en een exemplaar van het Juryrapport.

De Waarderingsprijzen, elk groot 2.500 Euro, een oorkonde en een bloemstuk, zijn beschikbaar voor de categorieën:

- Vormgeving en Presentatie
- Integrale Veiligheid
- Maatschappelijke Relevantie

De prijzen worden beschikbaar gesteld door Stimio Communicatieprojecten BV te Meteren (Vormgeving & Presentatie), het Verbond van Verzekeraars te Den Haag (Hoe draagt de krant bij aan Integrale Veiligheid in de buurt?) en het Landelijk Centrum Opbouwwerk (Maatschappelijke Relevantie). Bij deze laatste prijs wordt ook de Dr. Gradus Hendrik-strofee uitgereikt.

Voorgeschiedenis

Het Panel bestaat al 15 jaar en heeft vroeger jaarverslagen van maatschappelijke instellingen getoetst en beleidsstukken zoals projectplannen en financiële verslagleggingen. Dit is de tweede toetsing van Buurt-, Wijk- en Dorpskranten. De bij het criterium 'maatschappelijke relevantie' behorende prijs, de Dr. Gradus Hendriks-trofee werd vorig jaar in Utrecht uitgereikt aan de Utrechtse Binnenstadskrant. De vormgevingsprijs ging naar dorpskrant Driesum Wouterswoude te Driesum. De prijs voor Integrale Veiligheid ging naar Het Verre Westen, de bewonerskrant van Oudmathenesse & het Witte Dorp te Rotterdam.

Het Panel streeft ernaar haar jaarlijkse Presentatie manifestatie zo mogelijk steeds te houden in een locatie gelegen in de plaats van vestiging van een der bekroonde krantjes.

Samenstelling Panel

Mw. J. van der Kooij-Feenstra,

voorzitter, gemeenteraadslid te Almelo

Dhr. Dr. Gradus Hendriks,

oud-directeur-generaal van het Ministerie van VWS

Dhr. Paul Bulterman, directeur van Stimio

Communicatieprojecten BV te Meteren

Dhr. Drs. Ferdinand Soeteman,

Verbond van Verzekeraars te Den Haag

Mw. J. de Boer, directeur Meeting Point, bureau

voor marktonderzoek te Amsterdam

Mw. B. de Wit,

journaliste te Amsterdam

Dhr. Kor Kegels,

journalist bij het Rotterdams Dagblad

Mw. I. Wagenaar, redacteur F-side (Friesch Dagblad

en Leeuwarder Courant) te Leeuwarden

Mw. I. Zijlmans,

journaliste te Nijmegen

Dhr. Anjo Douma,

Douma Consultants te Alkmaar

Mw. Drs. Fenny Gerrits,

werksecretaris, projectontwikkelaar LCO

Deelnameformulier voor de Toetsing

Inzendingen dienen voor 31 januari 2002 in het bezit te zijn van het Panel: twee edities verschenen in 2001, vergezeld van het ingevulde deelnameformulier.

Naam van de krant:

Contactpersoon:

Postadres van de redactie:

Telefoon:

Email:

Zendt bijgaand 2 exemplaren + deelnameformulier in van de krant (naam):

Toelichting

Attendeert het Panel met name op: .....

Voorkeur nominatie:

(aankruisen svp)

- Vormgeving & Presentatie
 Integrale Veiligheid
 Maatschappelijke Relevantie

Kopiëren en inzenden aan:

Panel Toetsing Buurt-, Wijk- en Dorpskranten, Prinsegracht 51, 2512 EX Den Haag

HS4001000171
183
Tijdschriftexi MO